Beleidsnota
Flora- en faunawet
Noord-Holland

Provincie Noord-Holland
November 2007

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

1 Inleiding 4
1.1 Aanleiding 4
1.2 Opzet en leeswijzer 4

2 Flora- en faunawet 6
2.1 Doel van de Flora- en faunawet 6
2.2 Hoofdlijnen van de Flora- en faunawet 6
2.3 Doel provinciale Beleidsnota Flora- en faunawet 7
2.4 Provinciale bevoegdheden 7
2.5 Beleidsruimte op basis van het algemene natuur- en landschapsbeleid 8
2.6 Faunafonds 9
2.7 Beleidskader faunabeheer 10

3 De beschermde leefomgeving 11
3.1 Wettelijk kader 11
3.2 Overwegingen 13

4 Faunabeheereenheden en –plannen 14
4.1 Faunabeheereenheden 14
4.1.1 Wettelijk kader 14
4.1.2 Overwegingen 14
4.1.3 Periodiek overleg 15
4.2 Wildbeheereenheden 15
4.3 Faunabeheerplannen 15
4.3.1 Wettelijk kader 15
4.3.2 Overwegingen 16
4.3.3 Provinciaal beleidskader overzomerende ganzen 18

5 Jacht 19
5.1 Wettelijk kader 19
5.2 Overwegingen 20

6 Kievitseieren 21
6.1 Wettelijk kader 21
6.2 Overwegingen 22

7 Beheer en schadebestrijding 23
7.1 Wettelijk kader 23
7.2 Provinciale bevoegdheden 23
7.3 Vrijstelling 24
7.3.1 Wettelijk kader 24
7.3.2 Overwegingen 25
7.3.3 Doden van provinciale schadesoorten 26

7.4 Aanwijzing ... 27
7.4.1 Wettelijk kader ... 27
7.4.2 Overwegingen ... 28
7.5 Ontheffingverlening ... 29
7.5.1 Wettelijk kader ... 29
7.5.2 Doormachtigen ontheffing ... 30
7.6 Voorwaarden ... 31
7.6.1 Wanneer is er geen andere bevredigende oplossing? ... 31
7.6.2 Uitzondering ganzen en smienten ... 32
7.6.3 Populatiebeheer ... 32
7.6.4 Wanneer wordt afbreuk gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort? ... 33
7.6.5 Wanneer is aannemelijk gemaakt dat een van de 'erkende' belangen in het geding is? ... 33

8 Erkende belangen bij beheer en schadebestrijding ... 35
8.1 Volksgezondheid en openbare veiligheid ... 35
8.1.1 Wanneer wordt dit belang geschaad? ... 35
8.1.2 Andere bevredigende oplossingen ... 35
8.1.3 Ontheffingsbeleid ... 35
8.2 Veiligheid van het luchtverkeer ... 36
8.2.1 Wanneer wordt dit belang geschaad ... 36
8.2.2 Andere bevredigende oplossingen: ... 36
8.2.3 Ontheffingsbeleid ... 36
8.3 Voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren ... 36
8.3.1 Wanneer wordt dit belang geschaad ... 37
8.3.2 Andere bevredigende oplossingen ... 37
8.3.3 Inzet van preventieve maatregelen ... 37
8.3.4 Gedogen van schadesoorten ... 38
8.3.5 Ontheffingsbeleid ... 38
8.4 Voorkomen van schade aan flora en fauna ... 40
8.4.1 Wanneer wordt dit belang geschaad? ... 40
8.4.2 Andere bevredigende oplossingen ... 41
8.4.3 Ontheffingsbeleid ... 41
8.5 Overige bij Algemene Maatregel van Bestuur aangewezen belangen ... 42
8.6 Voorschriften en procedures ... 44
8.7 Toegestane middelen en gebruiksregels ... 44

9 Criteria en procedures voor extreme weersomstandigheden ... 46

10 Handhaving ... 48
10.1 Wettelijk kader ... 48
10.2 Provinciale handhavers ... 48
10.3 Controles ... 48
10.4 Samenwerking: ... 48
10.5 Toezichtplan ... 49

11 Uitvoeringsaspecten ... 50
11.1 Communicatie en voorlichting ... 50
11.2 Monitoring en evaluatie ... 50

- Contactgegevens Directie Subsidies, Handhaving en Vergunningen

Voorwoord

Voor u ligt de nieuwe provinciale beleidsnota voor de uitvoering van de Flora- en faunawet. De nota gaat in op die zaken waarvoor de provincie wettelijke bevoegdheden heeft; met name met betrekking tot beheer en schadebestrijding. Over de jacht hebben wij geen bevoegdheden, behoudens het sluiten van de jacht bij extreme weersomstandigheden.

Bij beheer en schadebestrijding dient altijd een afweging te worden gemaakt tussen het accepteren van schade enerzijds en het verjagen en doden van dieren anderzijds. Mede gezien het uitgangspunt van de Flora- en faunawet wil ik terughoudend zijn bij het verlenen van ontheffingen voor het doden van dieren. Tegelijkertijd ben ik ervan overtuigd dat schade door fauna niet op specifieke groepen, met name agrariërs, mag worden afgewenteld. Naar mijn mening hebben die partijen het recht schade te bestrijden binnen de gestelde regels. Hierdoor zal het in bepaalde situaties en onder bepaalde voorwaarden toch nodig zijn om het doden van dieren toe te staan. Daarnaast dienen betrokken partijen zich in te blijven zetten voor de ontwikkeling van nieuwe methoden voor het weren en verjagen van schadeveroorzaakende soorten.

Deze beleidsnota is een herziening van de nota die in 2002 is vastgesteld en in 2006 gedeeltelijk is herzien. Belangrijke vernieuwingen in deze nota ten opzichte van de vorige zijn:

- een geïntensiveerde handhaving bij het doormachtigen van ontheffingen door de Faunabeheereenheid;
- het mogelijk maken van populatiebeheer als middel om schade te voorkomen en te bestrijden;
- het voornemen om een provinciaal beleidskader voor overzomerende ganzen te formuleren;
- een duidelijk toetsingskader voor het goedkeuren van de faunabeheerplannen;
- meer aandacht voor communicatie richting burgers en betrokken doelgroepen, zodat meer kennis van en begrip voor ons beleid ontstaat.

Ik wil bij de uitvoering van het beheer en de schadebestrijding nauw samenwerken met alle betrokken partijen. Met name de Faunabeheereenheid Noord-Holland speelt hierin een belangrijke rol. De Faunabeheereenheid zal op basis van deze nieuwe beleidsnota de uitvoering verder uitwerken in zijn faunabeheerplannen. Ik verwacht dat deze faunabeheerplannen, samen met onze nieuwe beleidsnota, een sterke basis zullen vormen voor het beheer en de schadebestrijding in Noord-Holland. Naar verwachting zullen de nieuwe faunabeheerplannen medio 2008 gereed zijn.

Bij het opstellen van deze beleidsnota heeft overleg plaatsgevonden met de Faunabeheereenheid, LTO Noord, de natuurbeschermingsorganisaties, Hollands Particulier Grondbezit, de KNJV, de NOJG, Natuurlijk Platteland West, Milieufederatie Noord-Holland, Faunabescherming en Dierenbescherming. Hoewel de meningen en zienswijzen van deze organisaties over het faunabeleid principieel van elkaar verschillen, is steeds geprobeerd zoveel mogelijk rekening te houden met ieders ideeën en wensen. Onze wens om de nota een sterke basis te laten zijn voor de uitvoering in het veld, stond hierbij voorop. Vanzelfsprekend draag ik de volle verantwoordelijkheid voor de inhoud van deze beleidsnota.

drs. P.S. Visser
Gedeputeerde Landschap, Klimaat en Bestuur
Provincie Noord-Holland

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Flora- en faunawet, die al in 1998 door het parlement is aangenomen, is op 1 april 2002 in werking getreden. Hij vervangt de Jachtwet, de Vogelwet, de Wet Bedreigde Uitheemse Dier- en plantensoorten en het deel van de Natuurbeschermingswet dat op soortbescherming is gericht.

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van planten- en diersoorten en geeft ook aan onder welke voorwaarden mag worden afgeweken van de beschermingsregels. Het aantal beschermde planten- en diersoorten is uitgebreid en de mogelijkheden voor de jacht zijn beperkt. In de wet zijn bevoegdheden gedecentraliseerd naar de provincies.

Op het moment dat de Flora- en faunawet in werking trad, is de nationale wetgeving geheel in overeenstemming gebracht met de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Daarbij gaat het om:

- de voorwaarden waaronder van beschermingsregels mag worden afgeweken;
- de lijst van beschermde diersoorten.

In de Flora- en faunawet is de bepaling opgenomen dat geen jacht is toegestaan in gebieden die onder deze richtlijnen zijn aangewezen.

Deze Beleidsnota Flora- en faunawet vervangt de beleidsnota die in augustus 2002 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld en die op 23 juni 2006, respectievelijk 19 september 2006 is herzien op grond van de Nota van wijziging Beleidsnota Flora en faunawet.

Deze nota beschrijft het beleid van de provincie Noord-Holland bij gebruikmaking van de bevoegdheden die aan haar zijn toegekend in het kader van de Flora- en faunawet. Die bevoegdheden vallen onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten.

De Beleidsnota licht het wettelijke kader toe en geeft aan hoe de provincie zal omgaan met haar bevoegdheden. Omdat in de regelgeving alleen bevoegdheden met betrekking tot diersoorten zijn gedecentraliseerd, beperkt de Beleidsnota zich tot fauna. De Beleidsnota is bedoeld voor alle organisaties en personen die in de Provincie Noord-Holland op welke manier dan ook betrokken zijn bij het faunabeleid.
De Beleidsnota is afgestemd op het overige natuurbeleid, vooral waar het gaat om natuurdoelen die voor gebieden zijn vastgelegd en overeenkomsten die zijn gesloten tussen beheerders en overheid, bijvoorbeeld in het kader van Programma Beheer.

Deze Beleidsnota bevat de provinciale beleidsregels voor de uitvoering van de Flora- en faunawet. De nota vervangt de provinciale Beleidsnota Flora- en faunawet, die op 27 augustus 2002 door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland is vastgesteld en op 23 juni en 19 september 2006 is herzien.

De Beleidsnota licht het wettelijke kader toe en beschrijft hoe de Provincie Noord-Holland zal omgaan met haar bevoegdheden. De beleidsnota is afgestemd op het overige natuurbeleid.

De nota is bedoeld voor en van toepassing op alle organisaties en personen die in de Provincie Noord-Holland op welke manier dan ook betrokken zijn bij het faunabeleid.

1.2 Opzet en leeswijzer

In ieder hoofdstuk is beschreven wat het wettelijk kader is, welke bevoegdheden de provincie heeft en wat het provinciale beleid met betrekking tot deze bevoegdheden is.

Hoofdstuk 2 bevat een algemene beschrijving van het doel en de hoofdlijnen van de Flora- en faunawet. Het gaat ook in op de provinciale bevoegdheden en het doel van de beleidsnota Flora- en faunawet.

Hoofdstuk 3 beschrijft hoe de Provincie Noord-Holland zal omgaan met de beschermde leefomgeving.

Hoofdstukken 4, 5 en 6 lichten het provinciale beleid toe met betrekking tot respectievelijk faunabeheereenheden en -plannen, jacht en kievitseieren.

Hoofdstuk 7 en 8 gaan over beheer en schadebestrijding. Het beschrijft de provinciale bevoegdheden en geeft aan hoe wordt omgegaan met de instrumenten vrijstelling, aanwijzing en ontheffingverlening. Verder wordt er beschreven hoe de provincie omgaat met de voorwaarden en de zogenaamde ‘erkende’ belangen die in de Flora- en faunawet worden genoemd.

Hoofdstuk 9 beschrijft hoe de provincie omgaat met jacht en beheer en schadebestrijding bij extreme weersomstandigheden.

Hoofdstuk 10 beschrijft hoe de provincie de handhaving in het kader van de Flora- en faunawet zal uitvoeren.

Hoofdstuk 11 beschrijft tot slot hoe de provincie omgaat met communicatie en voorlichting, monitoring en evaluatie van het gevoerde beleid en de vaststellingsprocedure.

Belangrijke beleidsuitspraken zijn weergegeven in vet omlijnde kaders.

2 Flora- en faunawet

2.1 Doel van de Flora- en faunawet

In de brochure 'algemene toelichting op de Flora- en faunawet' (LNV, 27 maart 2002) is het doel van de Flora- en faunawet als volgt omschreven:

"Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen, niet alleen de zeldzame soorten"

2.2 Hoofdlijnen van de Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet biedt het wettelijke kader voor de bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten. De wet beperkt zich niet tot bedreigde en kwetsbare soorten, maar biedt een brede bescherming. Daarmee beoogt de wet bij te dragen aan het behoud van de biodiversiteit.

In de Flora- en faunawet zijn de nationale en internationale wetgeving op het gebied van de soortenbescherming geïntegreerd. De wet geeft invulling aan internationale verplichtingen ten aanzien van soortenbescherming op basis van de Conventie van Bern (1979), de Conventie van Bonn (1982), de Europese Vogelrichtlijn (1979), de Europese Habitatrichtlijn (1992) en het Biodiversiteitsverdrag (1992). Bepalingen met betrekking tot gebiedsbescherming zijn geïntegreerd in de Natuurbeschermingswet 1998.

Het landelijke beleid is verder uitgewerkt in de Nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' (Nota natuur, bos en landschap in de 21^{e} eeuw; Ministerie van LNV, 2000), het Meerjarenprogramma uitvoering soortenbeleid 2000-2004 (Ministerie van LNV, 2000), alsmede diverse rode lijsten en soortbeschermingsplannen. Daarnaast is er een landelijk Beleidskader faunabeheer, waarin aanvullend beleid is geformuleerd op basis van overleg tussen partijen die zijn betrokken bij de uitvoering van de Flora- en faunawet. Dit geldt onder meer voor (overwinterende) ganzen en smienten.

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'neen, tenzij'-beginsel. Dit houdt in dat in beginsel alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde dieren en planten verboden zijn (art. 8 t/m 12). Slechts onder strikte voorwaarden zijn afwijkingen van de verbodsbepalingen mogelijk.

De Flora- en faunawet erkent de intrinsieke waarde van dieren die in het wild leven. Vanuit dat oogpunt is ook de zorgplichtbepaling opgenomen. Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Ook mag het welzijn van dieren niet onnodig worden aangetast en mag men dieren niet onnodig laten lijden. Ten aanzien van planten geldt die zorgplicht ook.

Centraal in de Flora- en faunawet staat *de bescherming van dieren, behorende tot beschermde inheemse diersoorten.* Dat komt tot uiting in een aantal verbodsbepalingen. De belangrijkste zijn de artikelen 9 t/m 12:

- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden of vangen van beschermde inheemse dieren;
- Artikel 10 verbiedt het opzettelijk verontrusten van beschermde inheemse dieren;

- Artikel 11 verbiedt het beschadigen of verstoren van nesten, holen en dergelijke van beschermde inheemse dieren;
- Artikel 12 verbiedt het zoeken en rapen van eieren van beschermde inheemse dieren.

Onder beschermde inheemse dieren vallen:
- alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd huismuis, bruine en zwarte rat, gedomesticeerde exemplaren van bunzing, konijn en varken);
- alle vogels die van nature voorkomen op het grondgebied van de EU (uitgezonderd gedomesticeerde exemplaren van grauwe gans, wilde eend, kanarie en rotsduif);
- alle in Nederland voorkomende vissen (uitgezonderd soorten waarop de Visserijwet van toepassing is), amfibieën en reptielen;
- 27 soorten ongewervelden, waaronder 20 vlindersoorten.

Exoten zoals nijlgans, muskusrat en beverrat zijn niet beschermd. Voor onbeschermde soorten gelden de genoemde verbodsbepalingen niet. Toch mogen ze niet zonder meer met alle middelen worden gedood (zie 7.4, aanwijzing).

Als het gaat om beschermde soorten mag in sommige gevallen worden afgeweken van de verbodsbepalingen die hierboven zijn omschreven. Er moet dan sprake zijn van ‘erkende’ belangen, die in de wet zijn omschreven. De wet stelt als voorwaarde dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

In het kader van de Flora- en faunawet zijn enkele specifieke bevoegdheden gedelegeerd aan de provincies.

2.3 Doel provinciale Beleidsnota Flora- en faunawet

Doel van de Beleidsnota Flora- en faunawet is inzichtelijk maken hoe de provincie Noord-Holland omgaat met de bevoegdheden die haar zijn toegekend vanuit de Flora- en faunawet. De Beleidsnota Flora- en faunawet vormt het provinciale beleidskader voor alle organisaties en personen die in de Noord-Holland op welke manier dan ook zijn betrokken bij het faunabeleid.

2.4 Provinciale bevoegdheden

Op grond van de Flora- en faunawet hebben Gedeputeerde Staten uitvoeringsbevoegdheid op een aantal onderdelen. Binnen het wettelijk kader is er sprake van een eigen provinciaal beleid, waarbij rekening gehouden kan worden met regionale omstandigheden. In deze Beleidsnota staat hoe dat beleid wordt ingevuld (tabel 2.1).

Tabel 2.1 Provinciale beleidsruimte binnen het kader van de Flora en faunawet

Provinciale bevoegdheid	Flora- en faunawet	Zie Beleidsnota
Aanwijzing beschermde leefomgeving	art. 19 t/m 28	Hoofdstuk 3
Erkenning Faunabeheereenheden	art. 29	Hoofdstuk 4
Goedkeuring faunabeheerplannen	art. 30	Hoofdstuk 4
Sluiting van de jacht bij bijzondere weers-omstandigheden	art. 46	Hoofdstuk 5 en 10
Erkenning van samenwerkingsverbanden van weidevogelbeschermers, verlening ontheffing ten aanzien van zoeken en ra-pen van kievitseieren	art. 60	Hoofdstuk 6
Vrijstelling voor verstoren en/of doden door de grondgebruiker	art. 65 en 66	Hoofdstuk 7
Aanwijzing ten behoeve van ingrepen in populaties	art. 67	Hoofdstuk 7
Ontheffing voor beheer en schadebestrij-ding, en inzet van verboden middelen	art. 68 t/m 74	Hoofdstuk 7 en 8
Handhaving en controle	art. 104, 112 en 113	Hoofdstuk 10

2.5 Beleidsruimte op basis van het algemene natuur- en landschapsbeleid

Bij het beleid dat in deze nota is geformuleerd is rekening gehouden met het overige natuur- en landschapsbeleid op provinciaal, nationaal en internationaal niveau. Het gaat dan vooral om:

- de internationale regelgeving;
- het actieve soortenbeleid voor kwetsbare en bedreigde plant- en diersoorten;
- het gebiedsgerichte beleid;
- de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van jacht, beheer en schadebestrijding.

Internationale regelgeving
Op grond van internationale regelgeving dient vooral rekening te worden gehouden met de beschermingsstatus van plant- en diersoorten op basis van Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (Natura2000). De soortbeschermingsbepalingen uit deze richtlijnen zijn neergelegd in de Flora- en faunawet.

Gebiedsgericht beleid
Het gebiedsgericht beleid heeft als doel de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur te verwezenlijken door middel van bescherming, verwerving, inrichting en/of beheer.

Gebiedsgerichte bescherming vindt op provinciaal niveau plaats via het instrument van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) en Robuuste Ecologische Verbindingszones, vastgelegd in het Streekplan. Dit plan biedt een planologische basisbescherming voor leefgebieden van planten en dieren. Een directe relatie hiermee hebben de gebiedsaanwijzingen in het kader van Vogel- en Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet, met juridisch afdwingbare beschermingsregimes.

Bijzondere kwaliteiten van natuurgebieden kunnen ook juridisch worden beschermd via het instrumentarium van de wetgeving op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu en water. Ook Programma Beheer is van belang voor het gebiedsgericht beleid. Met het oog op het bereiken van natuurdoelstellingen worden namelijk op basis van vrijwilligheid beheers- of inrichtingsmaatregelen genomen. Aangewezen beheergebieden zijn vastgelegd in provinciale gebiedsplannen.

De belangrijkste consequenties van het gebiedsgericht beleid voor uitvoering van de Flora- en faunawet zijn:

- de mogelijkheid bestaat dat (meer) schade optreedt in omliggende gebieden door groei van populaties dieren. Op agrarische bedrijven dicht bij beschermde gebieden kan relatief meer schade ontstaan dan op bedrijven verder van beschermde gebieden. Faunabeheerplannen (FBP's) vormen het aangewezen kader om hiervoor voorzieningen te treffen (zie 4.3);
- wat betreft het instrument 'beschermde leefomgeving' (zie hoofdstuk 3) dient te worden afgewogen in hoeverre dit, al dan niet op basis van vrijwilligheid, wordt ingezet in gebieden met andere beschermingsregimes.

2.6 Faunafonds

Het Faunafonds is een zelfstandig bestuursorgaan, dat ondermeer is belast met het toekennen van tegemoetkomingen in door beschermde diersoorten aangerichte schade.

Volgens art. 83 van de Flora- en faunawet heeft het Faunafonds de volgende taken:
- in bepaalde gevallen uitkeren van vergoedingen aan agrariërs voor geleden faunaschade;
- bevorderen van maatregelen ter voorkoming en bestrijding van faunaschade;
- adviseren van Gedeputeerde Staten over de goedkeuring van faunabeheerplannen en het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen.

De gedachte hierachter is dat het Faunafonds als geen ander inzicht heeft in de schade die bepaalde soorten toebrengen en in de geschiktheid van middelen en methoden om schade te voorkomen.

Het Faunafonds kan landelijk overzicht houden op het gevoerde beleid. Dit kan voorkomen dat het schadebestrijdingsbeleid al te divers wordt uitgevoerd als gevolg van de decentralisatie van bepaalde bevoegdheden. Ook worden Gedeputeerde Staten vooraf geïnformeerd over de mogelijke financiële gevolgen van hun besluiten, door de adviserende rol van het Faunafonds. Dit advies van het Faunafonds aan Gedeputeerde Staten is weliswaar niet bindend, maar afwijken ervan kan tot gevolg hebben dat de provincie aansprakelijk wordt gehouden voor de faunaschade die daardoor ontstaat. In art. 96 van de Flora- en faunawet is bepaald dat zowel de Minister van LNV als de provincies meebetalen aan het Faunafonds. In overleg tussen IPO en LNV is overeengekomen dat een provinciale bijdrage aan de orde is voor zover de faunaschade het gevolg is van 'verdergaand provinciaal beleid'.

Besloten is dat voorlopig geen Ministeriële regeling ex artikel 84 van de Flora- en faunawet wordt vastgesteld voor de schadevergoedingsregels van het Faunafonds. Het fonds heeft nu zelf regels opgesteld. Volgens deze regels geldt in het algemeen dat een grondgebruiker in aanmerking kan komen voor vergoeding van geleden faunaschade aan zijn gewas, als hij in redelijkheid al het mogelijke gedaan heeft om die schade te voorkomen of beperken. Tenminste dient een aantal preventieve middelen te zijn toegepast, moet een ontheffing zijn aangevraagd en moet op deugdelijke wijze gebruik zijn gemaakt van de verleende vrijstellingen of ontheffingen. Schade door landelijke schadesoorten of soorten waarop de jacht geopend is, wordt in beginsel niet vergoed.

Ook in enkele andere situaties vindt geen schadevergoeding plaats, bijvoorbeeld als schade optreedt op gronden waarvoor een lage (natuur)pachtprijs geldt.

2.7 Beleidskader faunabeheer

In het najaar van 2003 heeft de minister van LNV het Beleidskader Faunabeheer aan de Tweede Kamer aangeboden. Dit beleidskader heeft twee uitgangspunten. Enerzijds wordt gestreefd naar een duurzame staat van instandhouding van overwinterende ganzen en smienten als uitvloeisel van de internationale verantwoordelijkheid van Nederland voor beschermde soorten (Vogelrichtlijn). Anderzijds is de omvang en toename van de schade als gevolg van overwinterende ganzen en smienten nu zo omvangrijk, dat beheer noodzakelijk is.

De minister heeft de provincies verzocht het Beleidskader in het provinciaal beleid op te nemen en de uitvoering daarvan mogelijk te maken. Onderdelen van de maatregelen zijn het instellen van foerageergebieden voor overwinterende ganzen en smienten en het verjagen van deze soorten buiten de foerageergebieden.

3 De beschermde leefomgeving

3.1 Wettelijk kader

Hoofdstuk IV van de Flora- en faunawet gaat over de beschermde leefomgeving. De aanwijzing (art. 19 t/m 25), gevolgen van aanwijzing (art. 26 t/m 27) en schadevergoeding (art. 28) zijn hierin geregeld.

De beschermde leefomgeving is een beschermingsinstrument dat tot doel heeft kleine afzonderlijke elementen veilig te stellen die van wezenlijke betekenis zijn als leefomgeving van beschermde inheemse dier- of plantensoorten. Voorbeelden zijn de groeiplaats van planten of het nest, de schuil-, rust-, foerageer- of overwinteringsplaats van dieren.

Flora- en faunawet, artikel 19, lid 1
Gedeputeerde Staten kunnen een plaats die van wezenlijke betekenis is als leefomgeving voor een beschermde inheemse plantensoort of een beschermde inheemse diersoort, met het oog op instandhouding van die plaats ten behoeve van die soort, aanwijzen als beschermde leefomgeving. Het besluit bevat de kadastrale aanduiding van de percelen waarop de aangewezen plaats is gelegen en gaat vergezeld van een kaart waarop de plaats is aangegeven.

Als een soort ter plaatse tijdelijk (seizoenmatig) voorkomt, kan een leefomgeving door aanwijzing ook beschermd worden gedurende de afwezigheid van de soort. Ook kleine verbindende elementen tussen populaties (steppingstones, corridors) kunnen met dit instrument worden beschermd. Voorbeelden van elementen die onder de werking van dit instrument kunnen worden gebracht zijn houtwallen, poelen, paaiplaatsen voor vissen, maar ook gebouwde objecten, zoals kerktorens of ruïnes.

Gedeputeerde Staten (GS) wijzen een beschermde leefomgeving aan. Dat gebeurt door middel van een openbare voorbereidingsprocedure waarin belanghebbenden, waterschappen en gemeenten worden betrokken. In het aanwijzingsbesluit worden de handelingen genoemd die de beschermde leefomgeving kunnen aantasten. Indien een belanghebbende het voornemen heeft een of meer van deze handelingen uit te voeren, moet hij dit tenminste één maand van tevoren melden.
Indien GS geen bezwaar hebben, kan de handeling worden uitgevoerd.
Indien GS wèl bezwaar hebben tegen de handeling, kunnen zij deze verbieden of sturend optreden door middel van het stellen van voorschriften. De handeling kan bijvoorbeeld worden beperkt in ruimte en tijd. Ook is het mogelijk om de handeling toe te staan onder de voorwaarde dat de leefomgeving wordt hersteld (compensatie).

Vanaf 1 april 2007 moeten aangewezen beschermde gebieden worden aangemeld bij het kadaster. De aanwijzing kan worden ingetrokken indien de (autonome) populatieontwikkeling daartoe aanleiding geeft.

In de Flora- en faunawet is een schaderegeling opgenomen (art. 28). Voorzover een belanghebbende schade lijdt ten gevolge van de aanwijzing of opgelegde voorschriften die redelijkerwijs niet of niet geheel voor zijn rekening behoren te blijven, kennen GS hem op zijn verzoek een redelijke vergoeding toe. Dit zal in de regel pas aan de orde zijn voorzover er sprake is van beperkingen van het normaal, bestaand gebruik ten tijde van de aanwijzing, die het normaal maatschappelijk risico te boven gaan.

In de toelichting op de wet heeft de minister aangegeven dat GS ruime beleidsvrijheid hebben bij de invulling van de bevoegdheid tot het aanwijzen van een beschermde leefomgeving. Aan GS wordt overgelaten voor welke beschermde inheemse soorten het instrument wordt ingezet. GS zullen zich met name richten op rodelijstsoorten, aandachtsoorten en -gebieden uit het provinciale natuurbeleidsplan 'Noord-Holland natuurlijk' (2005) en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Op welke wijze GS vervolgens invulling geven aan de aanwijzing (welke handelingen ze opnemen) wordt eveneens aan hun oordeel overgelaten. Bij de reactie op een melding moeten GS zich houden aan de internationale verplichtingen (met name Vogel- en Habitatrichtlijn).

De beschermde leefomgeving in relatie tot bestaand instrumentarium
De beschermde leefomgeving is een juridisch bindend beschermingsinstrument dat gekenmerkt wordt door flexibiliteit. Het kan adequate oplossingen bieden in concrete situaties. Het biedt soortbescherming op maat ten aanzien van een specifieke locatie, zonder het gebruik meer dan noodzakelijk te beperken.

Het instrument dient te worden ingepast in het totale beschermingsinstrumentarium van het natuur- en soortenbeleid. Zo heeft de minister aangegeven dat het aan GS is om in een concrete situatie de meerwaarde te bepalen van het dwingende instrument van de beschermde leefomgeving ten opzichte van het vrijwillige instrumentarium (Programma Beheer). Beide kunnen evenwel tegelijkertijd ingezet worden. De beschermde leefomgeving heeft raakvlakken met zowel gebiedsgerichte bescherming als soortbescherming.

Gebiedsgerichte bescherming
Een beschermde leefomgeving kan niet worden aangewezen in gebieden die onder de Natuurbeschermingswet zijn aangewezen als beschermd natuurmonument en in Vogel- of Habitatrichtlijngebieden. Aangenomen wordt dat de soorten hiermee afdoende zijn beschermd. Buiten natuurmonumenten kan een beschermde leefomgeving in principe overal worden aangewezen.

Leefomgevingen kunnen ook worden beschermd door middel van het planologisch instrumentarium (Wet op de Ruimtelijke Ordening). Het provinciale streekplan dat is doorvertaald in gemeentelijke bestemmingsplannen regelt de gebiedsgerichte bescherming via de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Indien GS een locatie willen aanwijzen als beschermde leefomgeving, houden ze rekening met de bescherming die al via het bestemmingsplan wordt geboden. De aanwijzing van een beschermde leefomgeving kan op zijn beurt ook door het bestemmingsplan worden ondersteund.

Soortbescherming
De minister heeft in de toelichting op de wet aangegeven dat de bevoegdheid is bedoeld voor bescherming tegen meer indirecte bedreigingen voor soorten, die niet met de algemene soortbeschermende verbodsbepalingen kunnen worden bestreden. De specifieke aanwijzing maakt de bescherming, in vergelijking tot de algemene verbodsbepalingen, direct kenbaar en daardoor beter handhaafbaar.
In het kader van het actieve (stimulerende) provinciale soortenbeleid is nader uitgewerkt welke soorten bedreigd zijn en aan welke soorten met prioriteit bescherming moet worden geboden. De soortbeschermingsplannen brengen per soort de bedreigingen en maatregelen (behoud, dan wel inrichting van leefomgevingen, onderzoek en voorlichting) concreet in beeld.

3.2 Overwegingen

De bevoegdheid tot het aanwijzen van een beschermde leefomgeving is niet alleen op dieren, maar ook op planten van toepassing. Dit instrument wordt door GS nadrukkelijk gezien als vangnet. Er zal alleen gebruik van worden gemaakt als uit onderzoek is gebleken dat aanwijzing als 'beschermde leefomgeving' noodzakelijk is voor het voortbestaan van een belangrijke populatie van een soort in Noord-Holland en andere beschermingsinstrumenten niet of niet tijdig ingezet kunnen worden.

Binnen de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur zijn in beginsel voldoende instrumenten voor soortbescherming beschikbaar. Daarbuiten verdient stimulering - bijvoorbeeld door de inzet van subsidieregelingen voor soortbescherming, agrarisch natuurbeheer of landschapselementen - dan wel opname in het bestemmingsplan de voorkeur. Een inventarisatie van mogelijke toepassingen van dit instrument in Noord-Holland resulteert in de situaties die in tabel 3.1 zijn aangegeven. Het gaat om niet algemeen voorkomende (provinciale of landelijke) rodelijstsoorten, die zich voornamelijk buiten de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur bevinden.

Tabel 3.1 Mogelijke toepassing van het instrument 'beschermde leefomgeving'

Leefomgeving	*Beschrijving*
Vleermuisverblijfplaatsen	*Het behoud van zomer- en winterverblijfplaatsen van de 6 soorten die volgens de Habitatrichtlijn strikt beschermd dienen te worden: rosse vleermuis, baardvleermuis, franjestaart, grootoorvleermuis, meervleermuis, ruige dwergvleermuis.*
Huiszwaluw- en gierzwaluwkolonies	*Nieuw aangebrachte gierzwaluwdakpannen kunnen het verlies van oude broedgelegenheden niet altijd voldoende compenseren. Deze laatste dienen daarom bij renovatie en restauratie beschermd te worden.*
Broedkolonies visdiefje en roek	*Bescherming van de onbegroeide terreinen of van bomen.*
Verblijfplaatsen ringslang	*Bescherming van de resterende verblijfplaatsen langs de dijken van Gooimeer en IJmeer (onder meer op industrieterreinen).*
Paaiplaatsen meerval	*Deze soort komt alleen in de Westeinderplas en de Ringvaart Haarlemmermeer voor. De paaiplaatsen behoeven vooral bescherming tegen de recreatie.*
Verblijfplaatsen noordse woelmuis	*Bescherming van oeverzones in Waterland en op Texel (wel grotendeels Provinciale Ecologische Hoofdstructuur).*
Groeiplaatsen plantensoorten	*Bescherming van groeiplaatsen van muurplanten tegen renovatie en afbraak. Bescherming van groeiplaatsen van klimopwaterranonkel, tengere distel en sterkranswier in Noord-Holland.*

Provinciaal beleid:
Het instrument aanwijzing van een beschermde leefomgeving wordt door GS pas ingezet als andere instrumenten niet (tijdig) het behoud van belangrijke populaties van soorten kunnen garanderen (vangnet). Zodra daarvoor indicaties zijn, wordt onderzocht of het nodig is tot aanwijzing over te gaan.

4 Faunabeheereenheden en –plannen

4.1 Faunabeheereenheden

4.1.1 Wettelijk kader

Hoofdstuk V, titel I van de Flora- en faunawet betreft de faunabeheereenheden (art. 29). Het Besluit faunabeheer geeft nadere regels voor faunabeheereenheden.

Een Faunabeheereenheid (FBE) is een door Gedeputeerde Staten erkend samenwerkingsverband van jachthouders. De Flora- en faunawet kent de Faunabeheereenheid een coördinerende rol toe bij het planmatig beheer van diersoorten en de bestrijding van schade aangericht door dieren.

Flora- en faunawet, artikel 29, lid 1
Gedeputeerde Staten kunnen samenwerkingsverbanden van jachthouders erkennen als faunabeheereenheden ten behoeve van:
a. het beheer van diersoorten of
b. de bestrijding van schade aangericht door dieren.

De Faunabeheereenheid maakt een planmatige aanpak van beheer mogelijk, wat gezien wordt als waarborg voor de instandhouding van diersoorten.

Een Faunabeheereenheid wordt op basis van vrijwilligheid opgericht door jachthouders. Indien zij voldoet aan de voorschriften die bij of krachtens de wet worden gesteld, komt een Faunabeheereenheid in aanmerking voor erkenning door GS. In het *Besluit Faunabeheer* worden regels gesteld waaraan een samenwerkingsverband van jachthouders moet voldoen om voor erkenning als Faunabeheereenheid in aanmerking te kunnen komen.
Deze regels hebben betrekking op:

- de rechtsvorm van de samenwerkingsverbanden;
- de omvang en begrenzing van het gebied waarover zich de zorg van het samenwerkingsverband kan uitstrekken;
- de jachtrechten in dat gebied.

4.1.2 Overwegingen

De wetgever heeft samenwerkingsverbanden van jachthouders (Faunabeheereenheden) in de wet opgenomen die als taak hebben uitvoering te geven aan het faunabeleid. Beleid van GS is dat in Noord-Holland één Faunabeheereenheid werkzaam is.

De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland (FBE Noord-Holland) is door GS erkend om het rijks- en provinciaal beleid op het gebied van beheer van diersoorten en het bestrijden van faunaschade uit te voeren. Op 4 december 2002 is de FBE Noord-Holland geïnstalleerd. Het werkgebied van de FBE Noord-Holland wordt begrensd door de provinciegrenzen. Bij dit werkgebied behoren ook de aangrenzende wateroppervlaktes en de bij laag water droogvallende gronden voorzover deze binnen de begrenzing liggen van de provincie Noord-Holland.

De FBE Noord-Holland stelt een faunabeheerplan op conform het provinciaal beleid en vraagt op basis van dit faunabeheerplan ontheffingen aan. GS vinden dat de FBE Noord-Holland ook een belangrijke rol moet spelen in de communicatie richting grondgebruikers en jachtaktehouders. GS

dragen bij aan de financiering van de uitvoeringstaken van de Faunabeheereenheid, inclusief de opstelling van faunabeheerplannen. De FBE brengt jaarlijks verslag uit aan GS.

De FBE Noord-Holland wordt gevormd door de Federatie Particulier Grondbezit, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, Landschap Noord-Holland, LTO-Noord, NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, Waternet en het Goois Natuurreservaat. Het bestuur, waarin de genoemde partijen getrapt zijn vertegenwoordigd (zo hebben de terreinbeherende organisaties 1 zetel), stelt zelf een onafhankelijk voorzitter aan.

De FBE Noord-Holland is in de provincie Noord-Holland inmiddels een belangrijk uitvoeringsorgaan geworden voor schadebestrijding en -beheer in het kader van de Flora- en faunawet. Omdat het werkgebied van de FBE de gehele provincie Noord-Holland omvat, is er geen aanleiding voor erkenning van andere faunabeheereenheden binnen de provincie.

4.1.3 Periodiek overleg

De provincie Noord-Holland overlegt minimaal tweemaal per jaar op bestuurlijk niveau met de FBE Noord-Holland over de uitvoering van het faunabeleid. Ook het jaarverslag van de FBE zal in dit bestuurlijk overleg worden besproken.

4.2 Wildbeheereenheden

Wildbeheereenheden (WBE's) zijn samenwerkingsverbanden van jagers, die een belangrijke rol kunnen spelen in de uitvoering van beheer en schadebestrijding. GS streven grote en professionele wildbeheereenheden na. De Faunabeheereenheid fungeert als overkoepelende eenheid boven de wildbeheereenheden bij coördinatie van beheer en schadebestrijding.

4.3 Faunabeheerplannen

4.3.1 Wettelijk kader

Hoofdstuk V, titel I van de wet gaat tevens over de faunabeheerplannen (art. 30). Het Besluit faunabeheer geeft nadere regels voor faunabeheerplannen.

Faunabeheerplannen kunnen nodig zijn voor een planmatige aanpak, beheer en schadebestrijding van bepaalde soorten. Het Besluit faunabeheer bepaalt welke gegevens een faunabeheerplan ten minste moet bevatten. Het gaat daarbij vooral om de vraag hoe wordt omgegaan met het duurzaam beheer van diersoorten in het werkgebied van de faunabeheereenheid. Daarnaast moeten ook de aard, omvang en noodzaak van te verrichten handelingen duidelijk worden gemaakt. Ook wordt vermeld op welke wijze handelingen worden verricht en de periode waarin dat gebeurt.

Flora- en faunawet, artikel 30, lid 1 en 2

1. Voorzover krachtens de artikelen 67 of 68 faunabeheerplannen worden geëist, behoeven deze de goedkeuring van Gedeputeerde Staten, gehoord het Faunafonds.

2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld waaraan faunabeheerplannen dienen te voldoen teneinde voor goedkeuring in aanmerking te kunnen komen.

GS hebben tot taak de faunabeheerplannen goed te keuren. Zij horen daarbij het Faunafonds. Een plan dat ter goedkeuring wordt aangeboden wordt ter inzage gelegd op het provinciehuis. Wettelijk is de geldigheidsduur van een faunabeheerplan ten hoogste 5 jaar (art. 11 Besluit faunabeheer).

4.3.2 Overwegingen

Voor soorten waarvoor planmatig beheer en schadebestrijding noodzakelijk is, kan een faunabeheerplan worden vereist. Dit kan blijken uit schadegegevens of uit het aantal aanvragen om ontheffing en daaruit voortvloeiende machtigingen.

Er is geen directe noodzaak voor een faunabeheerplan als het gaat om soorten die slechts lokaal of incidenteel belangrijke schade veroorzaken (bijv. spreeuw). In dergelijke gevallen volstaat een onderbouwing van de individuele noodzaak van ingrijpen. Ook voor soorten van de landelijke vrijstellingslijst is geen faunabeheerplan vereist.

De FBE Noord-Holland heeft het beleid uitgewerkt in een faunabeheerplan. In deelplannen is het specifieke beleid voor het beheer van diverse diersoorten vastgelegd (tabel 4.1).

Tabel 4.1 FBP Noord-Holland, overzicht van deelplannen

Deelplan	Diersoorten
Wildsoorten	Wilde eend, haas, konijn, fazant, houtduif en patrijs
Damhert	Damhert
Ganzen en smienten	Ganzen en smienten
Knobbelzwanen	Knobbelzwanen
Meerkoet en ekster	Meerkoet en ekster
Ree	Ree
Vos	Vos

De Faunabeheereenheid vraagt uitsluitend ontheffing aan bij de Provincie Noord-Holland op basis van een door GS goedgekeurd faunabeheerplan. GS verwachten dat alle in de FBE Noord-Holland vertegenwoordigde organisaties meewerken aan het uitvoeren van het beheer dat is afgesproken in het faunabeheerplan en onderliggende deelplannen.

GS keuren een faunabeheerplan goed voor maximaal 5 jaar. Indien zich onvoorziene situaties voordoen die aanpassing van een plan nodig maken voordat 5 jaren zijn verstreken, kan tussentijds een (gedeeltelijke) herziening worden aangevraagd van het faunabeheerplan of het onderliggende deelplan. GS stellen als eis dat de FBE jaarlijks uiterlijk 1 mei een jaarverslag levert van het voorgaande jaar. Dit jaarverslag wordt besproken in een bestuurlijk overleg tussen GS en de FBE.

De goed te keuren faunabeheerplannen worden niet alleen ter inzage gelegd op het provinciehuis, maar ook op de provinciale website gepubliceerd. Behalve aan het Faunafonds wordt advies gevraagd aan organisaties die relevant zijn voor het faunabeheer maar geen zitting hebben in de FBE Noord-Holland (o.a. Faunabescherming, Dierenbescherming, Samenwerkende vogelwerkgroepen, Milieufederatie Noord-Holland).
Daarnaast zullen GS een onafhankelijk advies van een extern, in de materie gespecialiseerd bureau, vragen, voordat tot goedkeuring van de faunabeheerplannen wordt overgegaan.

In Noord-Holland is een faunabeheerplan in elk geval vereist voor ontheffingen:
- ter voorkoming van schade aan landbouwgewassen door een aantal belangrijke schadesoorten;
- ter voorkoming van schade aan fauna door predatie en;
- voor afschot van reeën en damherten.

In aanvulling op het 'Besluit faunabeheer' vinden GS het belangrijk dat in het faunabeheerplan afstemming plaatsvindt met relevante maatregelen vanuit andere (beleids)kaders, zoals die voor weidevogels en ganzen op grond van Programma Beheer.

GS zullen bij het goedkeuren van de faunabeheerplannen toetsen of de volgende punten voldoende zijn opgenomen:
- evaluatie van het vorige faunabeheerplan;

- aangeven van de begrenzing van het gebied waarover het plan gaat;
- specifiek benoemen van soort(en) waarover het plan gaat;
- verwerken van beschikbare kwantitatieve gegevens over populatieomvang en -ontwikkeling voor betreffende soort(en);
- verwerken van beschikbare gegevens over schadeontwikkeling door de desbetreffende soort(en) over de laatste jaren;
- wettelijke status van de desbetreffende soort(en);
- in acht nemen van het provinciaal beleid voor de desbetreffende soort(en);
- beschrijven van de relatie van de desbetreffende soort met andere diersoorten;
- beschrijven van de aanpak, te verrichten handelingen; inzet van middelen; perioden in het jaar daarvan;
- beschrijven van de verwachte effectiviteit van de te verrichten handelingen;
- beschrijving van de plaatsen in het werkgebied (met kaart) van de faunabeheereenheid waarin de te verrichten handelingen zullen plaatsvinden en de periode in het jaar waarin dat gebeurt;
- de gewenste ontheffing van de provincie die hiervoor nodig is;
- benoemen van kennislacunes en benoemen van benodigd aanvullend onderzoek;
- de te verrichten handelingen dienen handhaafbaar te zijn;
- monitoring en rapportage.

Provinciaal beleid

Door GS wordt een faunabeheerplan in elk geval vereist voor ontheffingen:
- ter voorkoming van schade aan landbouwgewassen door een aantal belangrijke schadesoorten;
- ter voorkoming van schade aan fauna door predatie en;
- voor afschot van reeën en damherten.

In aanvulling op het Besluit faunabeheer vinden GS het belangrijk dat in het faunabeheerplan afstemming plaatsvindt met relevante maatregelen vanuit andere kaders, zoals die voor weidevogels en ganzen op grond van Programma Beheer.

GS verlenen uitsluitend ontheffing aan de FBE op basis van een faunabeheerplan dat GS hebben goedgekeurd.

GS keuren een faunabeheerplan voor maximaal 5 jaren goed. Indien zich onvoorziene situaties voordoen die aanpassing van een plan nodig maken voordat 5 jaren zijn verstreken, kan tussentijds een (gedeeltelijke) herziening van het faunabeheerplan of het onderliggende deelplan worden aangevraagd.

GS stellen als eis dat de FBE jaarlijks uiterlijk 1 mei een jaarverslag levert van het voorgaande jaar.

GS zullen een onafhankelijk advies van een extern, in de materie gespecialiseerd, bureau, vragen, voordat tot goedkeuring van de faunabeheerplannen wordt overgegaan.

GS zullen bij het goedkeuren van de faunabeheerplannen toetsen of de volgende punten voldoende zijn opgenomen:
- evaluatie van het vorige faunabeheerplan;
- aangeven van de begrenzing van het gebied waarover het plan gaat;
- specifiek benoemen van soort(en) waarover het plan gaat;
- verwerken van beschikbare kwantitatieve gegevens over populatieomvang en -ontwikkeling voor betreffende soort(en);
- verwerken van beschikbare gegevens over schadeontwikkeling door de desbetreffende soort(en) over de laatste jaren;
- wettelijke status van de desbetreffende soort(en);

- in acht nemen van het provinciaal beleid voor de desbetreffende soort(en);
- beschrijven van de relatie van de desbetreffende soort met andere diersoorten;
- beschrijven van de aanpak, te verrichten handelingen; inzet van middelen; perioden in het jaar daarvan;
- beschrijven van de verwachte effectiviteit van de te verrichten handelingen;
- beschrijving van de plaatsen in het werkgebied (met kaart) van de faunabeheereenheid waarin de te verrichten handelingen zullen plaatsvinden en de periode in het jaar waarin dat gebeurt;
- de gewenste ontheffing van de provincie die hiervoor nodig is;
- benoemen van kennislacunes en benoemen van benodigd aanvullend onderzoek;
- de te verrichten handelingen dienen handhaafbaar te zijn;
- monitoring en rapportage.

4.3.3 Provinciaal beleidskader overzomerende ganzen

Naast grauwe gans broeden in Noord-Holland ook steeds vaker de kolgans, de brandgans, de nijlgans en de canadese gans. Deze van oorsprong niet in Nederland broedende soorten veroorzaken steeds meer schade. De landbouw spreekt over toenemende schade aan grasland en andere gewassen. Dit wordt bevestigd door de cijfers van het Faunafonds. De natuurbescherming klaagt over het feit dat haar natuurgebieden overvol raken met overzomerende ganzen, waardoor schade aan flora en fauna optreedt. Schiphol geeft aan dat het aantal ganzen dat overvliegt op een hoogte waarop niet meer geschoten kan worden toeneemt, zodat gevaar dreigt voor startende vliegtuigen.

De minister van LNV heeft geen algemene vrijstelling voor overzomerende ganzen afgegeven, omdat zij vindt dat de problematiek van overzomerende ganzen provinciaal moet worden opgepakt.

GS zijn van mening dat de ganzenproblematiek zo sterk is toegenomen, dat een faunabeheerplan alleen niet voldoende is. Daarom wordt voor overzomerende ganzen een eigen beleidskader opgesteld.
In dit beleidskader worden specifiek beleid en maatregelen geformuleerd inzake de problematiek van overzomerende ganzen. GS zullen het beleidskader ontwerpen samen met de betrokken partijen in het veld, waaronder Faunabeheereenheid, landbouw, natuurbescherming, Schiphol, Faunafonds, aanliggende provincies, LNV en Rijkswaterstaat. Dit beleidskader zal in 2008 vastgesteld worden.

Provinciaal beleid
Ten behoeve van het beheer van overzomerende ganzen zal een eigen beleidskader overzomerende ganzen worden opgesteld. Dit zal in 2008 vastgesteld worden.

5 Jacht

5.1 Wettelijk kader

Hoofdstuk V, titel II van de Flora- en faunawet gaat over de jacht (art. 31 t/m 59). Het Jachtbesluit en de Jachtregeling stellen nadere regels omtrent de jacht.

Een belangrijke uitzondering op het beschermingsregime van de Flora- en faunawet is de jacht. Jacht is mogelijk op soorten die in artikel 32 van de wet als 'wild' zijn aangewezen. Dat zijn: konijn, haas, fazant, wilde eend, houtduif en patrijs. De jacht op de patrijs is gesloten in verband met de status van de soort (rodelijstsoort).

Flora- en faunawet, artikel 31, lid 1
In afwijking van het bepaalde in artikel 9 is het toegestaan te jagen op wild voorzover dit geschiedt in overeenstemming met het bepaalde bij of krachtens de artikelen 32 tot en met 59.

Voor aangewezen soorten geldt dat de jacht kan worden geopend zonder dat daarmee de duurzame instandhouding van de soort in gevaar komt. De wet voorziet daarin door een jachtakte verplicht te stellen en van de jager te eisen dat deze het wild tegen onnodig lijden beschermt.

Bij ministeriële regeling (Jachtregeling, artikel 10) is vastgesteld gedurende welke tijdvakken in heel Nederland de jacht is geopend op de wildsoorten die in deze regeling worden genoemd. (tabel 5.1).

Tabel 5.1 Overzicht jachtseizoen op als 'wild' aangemerkte diersoorten

Diersoort	Jachtseizoen
Wilde eend (Anas platyrhynchos)	*15 augustus t/m 31 januari*
Konijn (Oryctolagus cuniculus)	*15 augustus t/m 31 januari*
Haas (Lepus europaeus)	*15 oktober t/m 31 december*
Fazantenhaan (Phasianus colchicus)	*15 oktober t/m 31 januari*
Fazantenhen (Phasianus colchicus)	*15 oktober t/m 31 december*
Houtduif (Columba palumbus)	*15 oktober t/m 31 januari*
Patrijs (Perdix perdix)	*Jacht is gesloten* *Rodelijstsoort, status kwetsbaar*

Belangrijke wijzigingen ten opzichte van de voormalige Jachtwet zijn:

- Jagen met behulp van een geweer is voorbehouden aan degene die in het bezit is van een jachtakte. Ook moet deze beschikken over een bejaagbaar jachtterrein of kunnen aantonen dat hij of zij in de gelegenheid is om met het geweer elders te kunnen jagen. Een jachtterrein dat met het geweer bejaagd kan worden, moet voldoen aan de wettelijk gestelde eisen. Zo dient de oppervlakte minimaal 40 hectare aaneengesloten terrein te beslaan, ook voor waterwild.
- Voor het jagen met jachtvogels zoals slechtvalk of havik dient men in het bezit te zijn van een valkeniersakte. Voor het gebruik van een eendenkooi is een kooikersakte vereist.

- kastval en middelen die geschikt zijn tot delven en slaan zijn verboden als middelen voor de jacht.

Naast de wet zelf bevat het Jachtbesluit de nodige regels voor het uitoefenen van de jacht. De Minister van LNV is het bevoegd gezag voor uitoefening van de Jacht. Alleen de bevoegdheid tot het sluiten van de jacht bij bijzondere weersomstandigheden ligt bij Gedeputeerde Staten op grond van artikel 46, lid 5 van de Flora- en faunawet.

5.2 Overwegingen

Het beleid ten aanzien van de jacht wordt grotendeels bepaald door de Flora- en faunawet zelf en de bijbehorende Algemene Maatregelen van Bestuur. In de Flora- en faunawet staan regels ter bescherming van het wild onder winterse omstandigheden. Het is bijvoorbeeld verboden voor de voet te jagen op konijn, haas of fazant als de grond met sneeuw is bedekt.
Ook is het verboden te jagen op wild dat zich bevindt in of nabij wakken of bijten in het ijs en op wild dat als gevolg van weersomstandigheden in uitgeputte toestand verkeert. GS hebben met betrekking tot de jacht, met uitzondering van de sluiting van de jacht bij bijzondere weersomstandigheden en het verlenen van aanvullende ontheffingen voor wildsoorten, geen taken en bevoegdheden.

Wildsoorten ondervinden op verschillende wijze hinder van extreme winterse omstandigheden. Voor wilde eend is open water van groot belang. Bedekking met een laag ijzel of sneeuw kan het voedsel al snel onbereikbaar maken en door het dichtvriezen van de meeste grote wateren kunnen ook rustgebieden en drinkwater schaars worden. Rust is dan van levensbelang. Voor haas, konijn, houtduif en fazant kan het voorkomen dat voedsel in onvoldoende mate beschikbaar is als er langdurig sneeuw of ijzel ligt of als de vorstperiode lang aanhoudt.

GS zijn op grond van artikel 46, lid 5 van de Flora- en faunawet bevoegd om, als de weersomstandigheden dat naar hun oordeel vergen, de jacht voor een bepaalde tijd te sluiten met het oog op de instandhouding van het wild.
Met bijzondere weersomstandigheden worden vooral extreme winterse omstandigheden bedoeld, hoewel ook zou kunnen worden gedacht aan extreme hitte en extreme wateroverlast
(zie hoofdstuk 9).

Flora- en faunawet, artikel 46, lid 5
Gedeputeerde Staten kunnen, zolang bijzondere weersomstandigheden dat naar hun oordeel met het oog op de instandhouding van wild vergen, de jacht voor de hele provincie of een deel daarvan, voor een bepaalde tijd sluiten.

6 Kievitseieren

6.1 Wettelijk kader

Hoofdstuk V, titel III van de wet gaat over vrijstellingen, ontheffingen en vergunningen. Paragraaf 1 van afdeling 1gaat specifiek over kievitseieren (art. 60-61).

De minister van LNV heeft bepaald dat GS in de periode van 1 maart tot 9 april ontheffing kunnen verlenen ten behoeve van het zoeken en rapen van kievitseieren. Vervolgens is het ter beoordeling aan GS of in de provincie daadwerkelijk kan worden gezocht en geraapt. GS mogen, op grond van artikel 60 Flora- en faunawet, aan erkende weidevogelbeschermingsorganisaties ontheffing verlenen van het verbod van artikel 12. De erkenning van samenwerkingsverbanden is afhankelijk van voorwaarden die bij ministeriële regeling zijn vastgesteld.

Flora- en faunawet, artikel 60, lid 1
Voorzover naar het oordeel van Onze Minister de belangen van natuurbehoud zich daartegen niet verzetten, kan Onze Minister een periode liggende tussen 1 maart en 9 april vaststellen, waarbinnen Gedeputeerde Staten aan samenwerkingsverbanden van weidevogelbeschermers die overeenkomstig het tweede lid zijn erkend, ontheffing kunnen verlenen van het verbod van artikel 12 ten behoeve van het zoeken en rapen van eieren van de kievit (Vanellus vanellus).

De Vogelrichtlijn staat een uitzondering op het verbod van rapen van eieren slechts toe:

- indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- ten behoeve van een verstandig gebruik in kleine hoeveelheden;
- selectief;
- onder strikt gecontroleerde omstandigheden.

De minister acht de voortzetting van de bestaande mogelijkheid voor het zoeken en rapen van kievitseieren niet in strijd met de Vogelrichtlijn. De Nederlandse regeling is bij de Commissie van de Europese Gemeenschappen bekend en heeft aldaar tot dusver geen aanleiding gegeven tot bezwaren. De minister heeft evenwel aan de provincies overgelaten of al dan niet ontheffing tot zoeken en rapen wordt verleend, zodat op maat rekening kan worden gehouden met zowel natuur- als raapbelangen.
Dit mede met het oog op de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de regeling. De Europese Commissie heeft Nederland echter door middel van een ‘second warning letter’ te kennen gegeven dat zij er niet van overtuigd was dat was voldaan aan de strikte voorwaarden van de Vogelrichtlijn voor afwijking van het algemene raapverbod. Wel erkende de Commissie dat de traditie van kievitseieren rapen gepaard gaat met positieve nestbeschermende maatregelen.

Op 28 maart 2002 is de ministeriële ’Regeling zoeken, rapen en beschermen van kievitseieren Flora- en faunawet’ bekendgemaakt (Staatscourant 2002, 62). De minister kwam hiermee tegemoet aan genoemde bezwaren van de Europese Commissie, die het rapen van eieren slechts wil toestaan als vorm van verstandig gebruik in kleine hoeveelheden, selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden (art. 9 Vogelrichtlijn).

6.2 Overwegingen

GS kunnen volgens artikel 60 van de Flora- en faunawet ontheffing verlenen van het verbod tot het zoeken en rapen van kievitseieren. In het verleden hebben GS aangedrongen op een verbod tot deze handeling, toen die onder de Vogelwet nog toegestaan was. Er is geen aanleiding om dit standpunt nu te wijzigen. GS maken daarom geen gebruik van de mogelijkheid tot ontheffingverlening, zoals in het Uitvoeringsprogramma Faunabeleid al was aangekondigd.

Provinciaal beleid
GS staan het zoeken en rapen van kievitseieren in de provincie Noord-Holland niet toe. GS verlenen geen ontheffing op het verbod (artikel 12 Flora- en faunawet) op zoeken en rapen van kievitseieren.

7 Beheer en schadebestrijding

7.1 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet erkent de intrinsieke waarde van het in het wild levende dier.

Als beschermde inheemse diersoort zijn in de wet aangemerkt alle soorten zoogdieren die van nature in Nederland voorkomen en alle soorten vogels die van nature voorkomen op grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Uitgezonderd zijn gedomesticeerde soorten die bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen en daarnaast zwarte rat, bruine rat en huismuis. Deze vallen buiten de reikwijdte van de Flora- en faunawet en kunnen zonder tussenkomst van de overheid worden bestreden met de daartoe aangewezen middelen.

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'neen, tenzij'-beginsel. Dit houdt in dat in beginsel alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde dieren en planten verboden zijn.

Flora- en faunawet, artikel 2

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

In artikel 9 tot en met 12 van de wet zijn verbodsbepalingen opgenomen ter bescherming van dieren, behorende tot beschermde inheemse diersoorten. Op grond van 'erkende belangen' die in de wet worden genoemd zijn uitzonderingen gemaakt op de wettelijke bescherming van inheemse diersoorten. Afwijkingen van de verbodsbepalingen zijn slechts onder strikte voorwaarden mogelijk.

7.2 Provinciale bevoegdheden

Hoofdstuk V, titel III van de wet gaat over vrijstellingen, ontheffingen en vergunningen. Paragraaf 3 van afdeling 1 gaat over beheer en bestrijding van schade (art. 65 t/m 74). Diverse Algemene Maatregelen van Bestuur en ministeriële regelingen zijn van toepassing, onder andere het Besluit beheer en schadebestrijding dieren (Besluit van 28 november 2000) en het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (Besluit van 28 november 2000).

GS kunnen ten behoeve van beheer en schadebestrijding toestemming verlenen om af te wijken van de wettelijke beschermingsregels. Bevoegdheden die aan GS zijn gedelegeerd omvatten het verlenen van vrijstelling, aanwijzing of ontheffing (tabel 7.1). Het gaat hierbij vooral om toestemming voor het afwijken van de artikelen 9 t/m 12, die het verstoren en doden van dieren en het aantasten van hun holen, nesten en eieren verbieden.

Tabel 7.1 Provinciale bevoegdheden en daarvoor bevoegd provinciaal bestuursorgaan

Bevoegdheid	FF-wet	Bevoegd bestuursorgaan	Zie paragraaf
Vrijstelling	Art. 65 en 66	Gedeputeerde Staten	7.3
Aanwijzing	Art. 67	Gedeputeerde Staten	7.4
Ontheffing	Art. 68	Gedeputeerde Staten	7.5

Voor elk van de bevoegdheden die aan GS zijn toegekend is in de wet aangegeven aan welke voorwaarden moet worden voldaan bij toepassing. De overwegingen van GS met betrekking tot de voorwaarden die de wet noemt zijn beschreven in paragraaf 7.6. Het is de taak van GS om aan te geven volgens welke maatstaven ontheffingsaanvragen worden getoetst aan de voorwaarden die de wet stelt.

De provinciale bevoegdheden kunnen worden ingezet voor verschillende in de wet genoemde erkende belangen. De overwegingen van GS met betrekking tot de in de wet genoemde 'erkende belangen' zijn beschreven in hoofdstuk 8 van deze beleidsnota.

Bij provinciale verordening kunnen voor de aangewezen diersoorten de volgende handelingen worden toegestaan:

- opzettelijk verontrusten (verjagen/verstoren);
- beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen;
- het zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren;
- doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen.

GS hechten veel waarde aan de intrinsieke waarde van dieren. Op grond van artikel 104 van de Flora- en faunawet kunnen GS ambtenaren aanwijzen die toezicht houden op de naleving van de verleende vrijstellingen, aanwijzingen of ontheffingen (zie hoofdstuk 10).

7.3 Vrijstelling

7.3.1 Wettelijk kader

Op grond van de artikelen 65 en 66 van de Flora- en faunawet kan bij ministeriële regeling of provinciale verordening vrijstelling worden verleend van het verbod van verstoren en/of doden van beschermde inheemse diersoorten.

Op basis van artikel 65, lid 1 sub a heeft de minister een landelijke vrijstelling verleend voor het doden, vangen en opzettelijk verontrusten van soorten die in het gehele land veelvuldig belangrijke schade aanrichten. Het gaat hierbij om canadese gans, konijn, houtduif, zwarte kraai, vos en kauw (tabel 7.2). Deze vrijstelling is vastgelegd in het Besluit beheer en schadebestrijding dieren alsmede de Regeling beheer en schadebestrijding dieren.

Flora- en faunawet, artikel 65, lid 1
Bij Algemene Maatregel van Bestuur worden beschermde inheemse diersoorten aangewezen, die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen soorten die:
a) in het gehele land schade aanrichten;
b) in delen van het land schade aanrichten.

Tabel 7.2 Soorten waarvoor de minister een landelijke vrijstelling heeft verleend

Nederlandse naam	*Wetenschappelijke naam*	*Reden van vrijstelling*
Canadese gans	Branta canadensis	landbouwschade
Houtduif	Columba palumbus	landbouwschade
Konijn	Oryctolagus cuniculus	landbouwschade
Kauw	Corvus monedula	landbouwschade
Vos	Vulpes vulpes	schade aan de fauna
Zwarte kraai	Corvus corone corone	landbouwschade

Waar het gaat om beschermde inheemse diersoorten die bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen, kan in afwijking van de artikelen 9, 10, 11 en 12, bij provinciale verordening worden toegestaan, dat de grondgebruiker handelingen verricht ter voorkoming van belangrijke schade op de gronden die hij gebruikt of in of aan de opstallen die hij gebruikt.

De grondgebruiker kan bij schriftelijke toestemming (een grondgebruikersverklaring) het aan hem toekomende recht met betrekking tot beheer en schadebestrijding door anderen doen uitoefenen. Indien toestemming wordt verleend aan een houder van een jachtakte of valkeniersakte is deze gerechtigd, behalve de middelen, bedoeld in artikel 72, eerste lid van de Flora- en faunawet, tevens de middelen te gebruiken waarvan hem het gebruik is toegestaan in artikel 5 van het 'Besluit beheer en schadebestrijding dieren'.

7.3.2 Overwegingen

De minister heeft in bijlage 2 van het gewijzigde 'Besluit beheer en schadebestrijding dieren' (d.d. 26 januari 2006) de soorten aangewezen waarvoor Gedeputeerde Staten vrijstelling kunnen verlenen (tabel 7.3). De vrijstelling strekt momenteel alleen tot het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren. Voorwaarde is dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Tabel 7.3 Provinciale schadesoorten waarvoor Gedeputeerde Staten vrijstelling kunnen verlenen. Soorten die door GS zijn aangewezen zijn gemarkeerd met een #.

Nederlandse naam	*Wetenschappelijke naam*
Brandgans	Branta leucopsis #
Ekster	Pica pica #
Fazant	Phasianus colchicus
Grauwe gans	Anser anser #
Haas	Lepus europaeus #
Holenduif	Columba oenas #
Huismus	Passer domesticus
Kleine rietgans	Anser brachyrhynchus #
Knobbelzwaan	Cygnus olor #
Kolgans	Anser albifrons #
Meerkoet	Fulica atra #
Rietgans	Anser fabalis
Ringmus	Passer montanus
Roek	Corvus frugilegus
Rotgans	Branta bernicla #
Smient	Anas penelope #
Spreeuw	Sturnus vulgaris #
Wilde eend	Anas platyrhynchos #
Woelrat	Arvicola terrestris

Provinciale verordening
De provinciale verordening 'vrijstellingen Flora- en faunawet Noord-Holland 2002' is op 15 juni 2004 vastgesteld voor een periode van twee jaar. Elke twee jaar vindt een evaluatie en zonodig een herziening van de provinciale verordening plaats, gezien het feit dat de lijst van soorten waarvoor provinciale vrijstelling kan worden verleend ook tweejaarlijks door het Ministerie van LNV wordt geëvalueerd en (eventueel) gewijzigd. Herziening vindt plaats op basis van de informatie die in deze periode van twee jaar beschikbaar komt over schadeomvang, ontheffingverlening en effectiviteit van opzettelijk verontrusten en doden.
Inmiddels is de termijn voor herziening verstreken. GS zullen begin 2008 de provinciale verordening opnieuw vaststellen. Tot die tijd is de huidge verordening van 15 juni 2004, nog van kracht.

Vrijstelling geldt alleen voor schadebestrijding op genoemde gewassen in genoemde periode. In de verordening wordt de toepassing van minimaal twee preventieve methoden opgenomen als voorwaarde voordat overgegaan kan worden tot het doden van schadesoorten. Op deze manier wordt de noodzaak tot doden beperkt. In alle overige gevallen wordt eventuele toestemming om beschermde dieren te doden of hun eieren te rapen of te schudden verleend via een ontheffing ex art. 68.

GS kunnen hun beleid tussentijds herzien als blijkt dat nieuwe schadeveroorzakende soorten belangrijke schade veroorzaken of bij verminderde schade soorten van de lijst halen.

7.3.3 Doden van provinciale schadesoorten
Vrijstelling brengt voor zowel provincie als voor gebruikers aanzienlijk minder lasten mee dan individuele ontheffingverlening. Het feit dat een vrijstelling generiek geldt voor het gehele grondgebied van de provincie Noord-Holland en minder toetsbaar is, stelt echter beperkingen aan de toepassing van dit instrument.
Deze argumenten zijn voor GS reden om de mogelijkheid tot vrijstelling in Noord-Holland slechts beperkt te benutten zodra het gaat om het doden van provinciale schadesoorten.

GS kiezen uitsluitend voor een generieke vrijstelling voor doden als een bepaalde combinatie van gewas en schadeveroorzakende diersoort in de gehele provincie tot belangrijke schade leidt. Ook moeten andere bevredigende oplossingen ontbreken en mag de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komen.

GS hebben door middel van een provinciale verordening (vastgesteld 15 juni 2004) vrijstelling verleend voor het doden van de volgende provinciale schadesoorten:
- spreeuwen op fruitbomen van 1 juli t/m 31 oktober;
- wilde eend ter voorkoming van belangrijke schade aan granen van 1 juli tot 15 augustus.

In de provinciale verordening hebben GS bepaald dat wilde eend verjaagd mag worden ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren. Daarnaast heeft de provincie in 2004 besloten om in haar verordening een vrijstelling op te nemen waarbij wilde eend vanaf 1 juli tot aansluitend de opening van de eendenjacht ook verjaagd kan worden met behulp van afschot, indien schade wordt aangericht of dreigt te worden aangericht op percelen (gelegerd) graan. GS streven ernaar om dit aspect in het faunabeheerplan opnemen.
De provincie heeft de mogelijkheid van aanwijzing niet gebruikt.

Opzettelijk verontrusten
Daarentegen benutten GS ruim de mogelijkheid tot vrijstelling voor het opzettelijk verontrusten van provinciale schadesoorten. Reden is dat GS verjaging als een beduidend minder ingrijpende handeling beschouwen dan afschot. Door verjaging kan de noodzaak tot afschot worden beperkt.

Op percelen waar SAN-opvangpakketten of ganzenopvangovereenkomsten zijn gesloten en in de door de Provincie Noord-Holland aangewezen foerageergebieden (deze zijn opgenomen in het 'Begrenzingsplan Ganzenfoerageergebieden Noord-Holland', zoals vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland op 25 april 2006) (zie ook par. 8.3.4) gelden de daar gemaakte afspraken.

Provinciaal beleid

- In de provinciale vrijstellingsverordening wordt grondgebruikers toegestaan om ter voorkoming van faunaschade aan de landbouw de volgende soorten opzettelijk te verontrusten: haas, ekster, spreeuw, huismus, holenduif, houtduif, knobbelzwaan, wilde eend, smient, meerkoet, brandgans, grauwe gans, kleine rietgans, kolgans, rotgans.

- Een vrijstelling voor het doden geldt voor:
    - spreeuwen op fruitbomen van 1 juli t/m 31 oktober;
    - wilde eend ter voorkoming van belangrijke schade aan granen van 1 juli tot 15 augustus. De bestaande provinciale vrijstelling voor wilde eend wordt in 2008 teruggetrokken. GS streven ernaar om dit aspect in het Faunabeheerplan op te nemen.

- GS zullen begin 2008 de provinciale verordening opnieuw vaststellen. Tot die tijd is de huidge verordening, vastgesteld op 15 juni 2004, nog van kracht.

7.4 Aanwijzing

7.4.1 Wettelijk kader

Artikel 67, lid 1 stelt dat Gedeputeerde Staten in bepaalde gevallen kunnen bepalen dat de stand van zekere, al dan niet beschermde diersoorten in bepaalde gebieden mag worden beperkt door personen die zij aanwijzen. Van deze bevoegdheid mogen GS gebruikmaken in afwijking van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 9, 11, 12, 50, 51, 53, 72, vijfde lid, en 74, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat. De aanwijzing ex art. 67 kan door GS afhankelijk worden gesteld van een faunabeheerplan.

Flora- en faunawet, artikel 67, lid 1
Gedeputeerde Staten kunnen bepalen dat, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, in afwijking van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 9, 11, 12, 50, 51, 53, 72, vijfde lid, en 74, door door hen aan te wijzen personen of categorieën van personen de stand van bij ministeriële regeling aangewezen beschermde inheemse diersoorten of andere diersoorten of verwilderde dieren op door Gedeputeerde Staten aan te wijzen gronden kan worden beperkt

a) in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid;
b) in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
c) ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren of
d) ter voorkoming van schade aan flora en fauna.

De minister heeft in het Besluit beheer en schadebestrijding dieren de soorten aangewezen waarvoor GS aanwijzing kunnen verlenen. Dit zijn voor het merendeel onbeschermde soorten, te weten: beverrat, wasbeerhond, muntjak, muskusrat, nijlgans, rosse stekelstaart, siberische grondeekhoorn, verwilderde duif, verwilderde kat, verwilderde nerts, wasbeer. Maar er zijn ook enkele beschermde soorten genoemd, en wel: wild zwijn, ree, damhert, edelhert, konijn, canadese gans, grauwe gans, knobbelzwaan.

Met de aanwijzing kan tevens geregeld worden dat de aangewezen personen toegang hebben tot bepaalde gronden, zonder dat de grondgebruiker daarvoor toestemming heeft verleend, zelfs als de grondgebruiker zich daartegen verzet. Schadebestrijders die met geldige titel in het veld zijn kunnen de daarbij toegestane middelen ook inzetten voor het doden van onbeschermde diersoorten.

Het instrument van de aanwijzing is bedoeld voor de volgende situaties:

- als ingrijpen in de populatie van een soort volgens de provincie noodzakelijk is en het daartoe gewenst is dat de uitvoerders toegang tot elk terrein hebben;

- als de jachthouder geen of onvoldoende initiatief toont;

Voorwaarde is dat er geen andere bevredigende oplossing is. Voor beschermde soorten geldt bovendien dat aanwijzing de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar mag brengen. Aanwijzing kan uitsluitend plaats vinden ten behoeve van de volgende erkende belangen:
a. in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid;
b. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
c. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren of;
d. ter voorkoming van schade aan flora en fauna.

7.4.2 Overwegingen

GS kunnen op grond van artikel 67 (categorieën van) personen aanwijzen om de stand te beperken van bepaalde soorten als zij dat nodig achten om schade aan of gevaar voor de erkende belangen te voorkomen die in de wet worden genoemd. Aanwijzing door GS is alleen mogelijk voor soorten die worden genoemd in het 'Besluit beheer en schadebestrijding dieren'. Deze regeling betreft naast een aantal onbeschermde schadeveroorzakende soorten ook enkele beschermde in Noord-Holland voorkomende soorten.

Beschermde soorten
Beschermde in Noord-Holland voorkomende soorten zijn canadese gans, ree, damhert, konijn, grauwe gans en knobbelzwaan. Voor geen van deze beschermde soorten achten GS het zodanig dringend nodig de stand te beperken dat overal, desnoods zónder toestemming van de grondgebruiker, ingegrepen moet worden. Voor de beschermde soorten geven GS, indien nodig, de voorkeur aan het verlenen van ontheffingen ex art. 68.

Onbeschermde soorten
Onbeschermde in Noord-Holland voorkomende soorten zijn nijlgans, gedomesticeerde grauwe gans, verwilderde duif, verwilderde kat, muskusrat en beverrat.
Voor het gebruik van een vangkooi voor het vangen van verwilderde katten en verwilderde duiven binnen de bebouwde kom geldt een landelijke vrijstelling (art. 16f van 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten').

GS achten het wenselijk om in Noord-Holland de stand te beperken van:
- gedomesticeerde grauwe gans ofwel boerengans: vanwege de schade die deze soort kan toebrengen aan de landbouw;
- verwilderde duif: vanwege de schade die deze soort kan toebrengen aan de landbouw of de volksgezondheid en openbare veiligheid (stadsduiven);
- verwilderde kat: vanwege de schade die deze soort door predatie kan aanbrengen aan de fauna;
- muskusrat: vanwege de schade die deze soort kan aanbrengen aan de openbare veiligheid, door het ondergraven van oevers en dijklichamen;
- beverrat: vanwege de schade die deze soort kan aanbrengen aan de landbouw.

Voor de bestrijding van de muskusrat en beverrat geldt de noodzaak om toegang te hebben tot alle gronden. De provinciale muskusrattenbestrijders krijgen daartoe in de aanwijzing toestemming.

Indien een uitvoerder van het faunabeleid zich met geldige titel zich in het veld bevindt, kan deze tevens de hem daarbij ten dienste staande middelen inzetten om onbeschermde diersoorten te doden, mits daarmee de voorstaande belangen worden gediend. Indien schade wordt ondervonden door onbeschermde diersoorten in een gebied waar geen jachthouder actief is/kan zijn (bijvoorbeeld voor het vangen en/of doden van verwilderde katten in natuurgebieden), kan op aanvraag worden besloten om een aanwijzing te doen.

Provinciaal beleid

- GS wijzen de provinciale muskusrattenvangers aan om de stand van de muskusrat en beverrat te beperken. Deze aanwijzing omvat tevens de toestemming tot het betreden van alle in de provincie gelegen gronden.

- GS verlenen aanwijzingen voor andere onbeschermde diersoorten slechts op aanvraag, indien de schade niet via andere reguliere weg kan worden bestreden.

7.5 Ontheffingverlening

7.5.1 Wettelijk kader

Op basis van artikel 68, lid 1 van de wet kunnen Gedeputeerde Staten, voorzover niet bij of krachtens enig ander artikel van de wet vrijstelling is of kan worden verleend, ten aanzien van beschermde inheemse diersoorten ontheffing verlenen van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 9 t/m 18, artikel 53, eerste lid, onderdelen c en d, artikel 72, vijfde lid, en artikel 74. Voorafgaand aan ontheffingverlening door GS moet het Faunafonds worden gehoord.

Flora- en faunawet, artikel 68, lid 1

Wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en indien geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, kunnen Gedeputeerde Staten, voorzover niet bij of krachtens enig ander artikel van deze wet vrijstelling is of kan worden verleend, ten aanzien van beschermde inheemse diersoorten, het Faunafonds gehoord, ontheffing verlenen van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 9 tot en met 18, 53, eerste lid, onderdelen c en d, 72, vijfde lid, en 74:

a. in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid;
b. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
c. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
d. ter voorkoming van schade aan flora en fauna of
e. met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen.

De ontheffing ex art. 68 wordt slechts verleend aan een Faunabeheereenheid op basis van een faunabeheerplan (lid 3).

Ook aan anderen dan een Faunabeheereenheid kan echter ontheffing worden verleend, indien (artikel 68, lid 5);

- de noodzaak ontbreekt voor een faunabeheerplan, gelet op de soort dan wel de aard of omvang van de te verrichten handelingen, of:
- de noodzaak ontbreekt dat de te verrichten handelingen worden verricht door tussenkomst van een Faunabeheereenheid, of:
- het gebied waar de handelingen worden verricht niet is gelegen in een gebied waarover zich de zorg van een Faunabeheereenheid uitstrekt.

Daarbij kan volgens de Minister van LNV (Memorie van Antwoord II) worden gekeken naar diersoorten die geen planmatig beheer vergen. Maar daarbij kan ook gekeken worden naar gebieden die geen planmatig beheer door de FBE vergen (de minister noemt hierbij de Oostvaardersplassen). In dergelijke gevallen is een afdoende onderbouwing van de noodzaak voor ontheffing vereist.

GS vinden dat dit in ieder geval in Noord-Holland van toepassing is:

- Op vliegvelden (o.a. Schiphol en de Kooij). Hier vindt geen planmatig beheer door de FBE plaats, maar door het personeel van het vliegveld. De verantwoordelijkheid van de provincie hier, als er iets mocht gebeuren, is ook groot, vandaar dat het van belang is om rechtstreeks ontheffing te verlenen. De ontheffing voor de omgeving van Schiphol kan wel via de FBE, die wordt nu rechtstreeks gegeven aan de WBE Haarlemmermeer.
- In gebieden kleiner dan 40 hectare en daar waar planmatig beheer niet aan de orde is, maar waar het gaat om het incidenteel oplossen van een probleem, zoals konijnen op begraafplaatsen of konijnen op sportvelden, konijnen in dijk- en wegtracés.

Op ontheffingverlening zijn de voorwaarden van toepassing dat:

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort;
- aannemelijk is gemaakt dat een van de 'erkende' belangen in het geding is.

Het is de taak van het bevoegd gezag om aan te geven welke maatstaven worden aangelegd bij het toetsen van ontheffingsaanvragen aan deze drie voorwaarden. De overwegingen welke aan de toetsing ten grondslag liggen zijn beschreven in paragraaf 7.6 van deze Beleidsnota.

In de wet benoemde, op ontheffingverlening van toepassing zijnde erkende belangen zijn (zie ook hoofdstuk 8):

a. het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid;
b. het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
c. voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
d. voorkoming van schade aan flora en fauna of
e. andere, bij Algemene Maatregel van Bestuur aan te wijzen, belangen.

7.5.2 Doormachtigen ontheffing

Ter voorkoming van schade aan landbouwgewassen kan op basis van een faunabeheerplan voor de gehele provincie een ontheffing worden verleend aan de Faunabeheereenheid. Voordat zij een ontheffing verlenen vergewissen GS zich ervan dat zorgvuldig wordt gehandeld en dat alles wat redelijkerwijs verwacht kan worden in het werk is gesteld om afschot te beperken of te voorkomen. Het beleid van GS omvat de voorwaarde dat een door hen verleende, voor de gehele provincie geldende ontheffing pas door de Faunabeheereenheid mag worden doorgemachtigd nadat:

- de schade is gemeld bij de provincie Noord-Holland;
- GS ter plaatse hebben geconstateerd dat er sprake is van recente schade en of deze schade belangrijke schade kan worden;
- en dat is geconstateerd dat voldoende preventieve middelen op de juiste wijze zijn ingezet.

Dit geldt niet voor de ontheffingen voor verjaging met ondersteunend afschot voor overwinterende ganzen en smienten, de ontheffingen voor gebruik lichtbak en geweer 's nachts en voor ontheffingen ten behoeve van populatiebeheer. Wel zal hier steekproefsgewijs gehandhaafd worden (zie hoofdstuk 10) en geldt een meldingsplicht voor het gebuik van de machtiging.
Voor de gehele provincie geldende ontheffingen mogen voor maximaal 6 maanden doorgemachtigd.

Het doormachtigen van ontheffingen vervangt de in het verleden toegepaste ontheffingverlening op basis van bekende en onbekende postcodegebieden. Voordelen van het doormachtigen van ontheffingen zijn:

- overal in de provincie kan snel schadebestrijding plaatsvinden;
- er wordt zorgvuldig gewerkt, omdat er voorafgaand aan het kunnen gebruiken van de machtiging daadwerkelijk geconstateerd wordt of er sprake is van belangrijke schade en of voldoende preventieve middelen op de juiste wijze zijn gebruikt;
- de werkwijze voorkomt het algemeen gebruik van ontheffingen;
- de werkwijze is handhaafbaar.

Provinciaal beleid

- GS verlenen ontheffing als de noodzaak daartoe in de aanvraag deugdelijk is gemotiveerd.
- Ontheffing kan ook aan anderen dan de FBE Noord-Holland worden verleend.
- In bepaalde gevallen (voor grote terreinen die deel uitmaken van het werkgebied van de Faunabeheereenheid) is een door GS goedgekeurd faunabeheerplan wenselijk.
- Ter voorkoming van schade aan landbouwgewassen wordt op basis van een door GS vastgesteld faunabeheerplan voor de gehele provincie ontheffing verleend aan de Faunabeheereenheid. Een dergelijke ontheffing mag onder voorwaarden en voor een periode van maximaal zes maanden door de Faunabeheereenheid worden doorgemachtigd. GS stellen als voorwaarden aan doormachtiging:
    - de schade is gemeld bij de provincie Noord-Holland;

- GS ter plaatse hebben geconstateerd dat er sprake is van recente schade en of deze schade belangrijke schade kan worden;
- dat door GS is geconstateerd dat voldoende preventieve middelen op de juiste wijze zijn ingezet.

7.6 Voorwaarden

De wetgever stelt dat het de taak is van Gedeputeerde Staten als bevoegd gezag om aan te geven welke maatstaven worden aangelegd bij het toetsen van ontheffingsaanvragen aan in de wet genoemde voorwaarden. Hun overwegingen ten aanzien van de hiervoor genoemde wettelijke voorwaarden zijn hierna beschreven.

7.6.1 Wanneer is er geen andere bevredigende oplossing?

GS achten de voorwaarde 'er is geen andere bevredigende oplossing' niet van toepassing op ontheffingverlening voor het opzettelijk verontrusten van soorten. Verjaging van soorten door deze opzettelijk te verontrusten is immers de eenvoudigste en minst ingrijpende methode om schade te voorkomen. Door deze werkwijze kan de noodzaak tot het doden van dieren zoveel mogelijk worden beperkt. GS zijn daarom van mening dat verjaging van schadesoorten de meest gewenste methode is om schade te voorkomen.

Uitgangspunt is dat een grondgebruiker dient aan te geven in hoeverre beschikbare en haalbare effectieve preventieve maatregelen in voldoende mate en afdoende zijn ingezet om schade te voorkomen. Er bestaan veel middelen en methoden (waaronder verjaging) waarmee belangrijke schade of gevaar kan worden beperkt of voorkomen. Het 'Handboek Faunaschade' van het Faunafonds bevat een overzicht daarvan. Overigens wordt in het Handboek Faunaschade ook afschot onder de preventieve middelen genoemd. Voor een aantal soorten wordt vergoeding van geleden schade afdoende geacht.

Het is algemeen bekend dat bij dieren gewenning snel - soms al binnen enkele uren - optreedt. Ter illustratie: in het Handboek Faunaschade (pagina 32) stelt het Faunafonds dat een probleem bij schadepreventie is dat diersoorten kunnen wennen aan maatregelen. Dit geldt zowel voor visuele middelen, vogelverschrikkers en vlaggen als voor knalapparaten en geurstoffen. In verband met de effectiviteit van dit type maatregelen is het van groot belang dat toegepaste middelen regelmatig verplaatst worden en dat verschillende middelen afwisselend en door elkaar heen worden toegepast. Over het algemeen kan gesteld worden: hoe afwisselender en onvoorspelbaarder, des te hoger de effectiviteit.
Omdat echter niet gegarandeerd kan worden dat inzet van verschillende middelen, zoals hiervoor beschreven, in de praktijk daadwerkelijk tot resultaat heeft dat de schade tot een aanvaardbaar niveau wordt teruggedrongen, sluiten GS niet uit dat afschot als uiterste maatregel wordt toegestaan.

GS zien afschot als uiterste middel. Daarom verplichten zij grondgebruikers tot het inzetten van twee preventieve middelen (exclusief afschot), alvorens tot afschot kan worden overgegaan. Hiermee sluiten GS aan op de richtlijnen van het Faunafonds dat tevens de inzet van twee preventieve middelen verplicht stelt alvorens tot uitbetaling van een tegemoetkoming in faunaschade over te gaan. Controle op de voorwaarde voor inzet van preventieve middelen geschiedt door GS.

GS gaan op voorhand ontheffing verlenen aan de Faunabeheereenheid Noord-Holland. De Faunabeheereenheid wordt door GS verplicht om aanvragen naar hen door te sturen. GS gaan, voordat ontheffingen worden doorgemachtigd, controleren of voldoende preventieve middelen op de juiste wijze zijn ingezet en kennelijk hebben gefaald. Ook beoordelen GS of er sprake is van belangrijke recente schade. Van belangrijke schade is sprake als die tenminste € 250,- per geval bedraagt. Deze norm is conform het beleid van het Faunafonds en wordt ook door andere provincies gehanteerd. Volgens de gerechtelijke uitspraak van 21 maart 2007 is de schadedrempel van € 250,- per geval toegestaan vanwege de beleidsvrijheid van de provincie.

GS achten het gebruik van lokeenden of -ganzen niet wenselijk bij schadebestrijding van ganzen- en eendenschade. De verplichting dat gelijktijdig twee werende middelen in werking moeten zijn staat haaks op het lokken van vogels met lokeenden of -ganzen.

7.6.2 Uitzondering ganzen en smienten

Het hiervoor geformuleerde beleid ten aanzien van andere preventieve middelen kent een uitzondering en wel ten aanzien van de verjaging van overwinterende ganzen en smienten (conform de geactualiseerde versie van de nota 'Uitvoering van het Beleidskader Faunabeheer in verband met overwinterende ganzen en smienten vanaf 1 oktober 2004'). In dit Beleidskader wordt een samenstel van maatregelen bepleit ter bescherming van overwinterende ganzen en smienten enerzijds en het inperken van landbouwschade anderzijds.
Hiervoor zijn grote gebieden aangewezen als foerageergebied. De nota stelt: "Buiten foerageergebieden zullen ganzen en smienten intensief worden geweerd en verjaagd, waarbij kolganzen, grauwe ganzen en smienten deels ook met behulp van afschot worden verjaagd. Het begrensd oppervlak aan foerageergebieden zal de huidige aantallen ganzen en smienten naar verwachting alleen goed kunnen opvangen, indien een consequent opvang- en verjaagbeleid wordt gehanteerd. Daarom is het belangrijk om binnen foerageergebieden geen handelingen uit te voeren die ganzen en smienten verontrusten".

Genoemde nota stelt verder: "Om de schade buiten de foerageergebieden ook daadwerkelijk te verminderen, zal optimaal gebruik gemaakt moeten worden van het lerend vermogen van de dieren. Dit betekent: binnen de gebieden zo veel mogelijk rust en voldoende voedselaanbod, buiten de gebieden veel onrust. Uit onderzoek is gebleken dat afschot van enkele dieren tijdens het verjagen ("aan verjaging ondersteunend afschot") voor dit doel effectief is.

Na 1 oktober 2004 zijn, in de provincies waar gebieden aangewezen waren, de provinciale vrijstellingen voor verjagen ('opzettelijk verontrusten') van ganzen en smienten aangepast, zodat deze vrijstellingen niet meer gelden binnen de foerageergebieden. Dit betekent dus dat ganzen en smienten daar niet opzettelijk mogen worden verontrust. Het weren van ganzen van akkerbouwpercelen die binnen de foerageergebieden liggen blijft wel mogelijk, mits dat niet leidt tot verstoring op aanliggende percelen.

Eveneens vanaf 1 oktober 2004, krijgen Faunabeheereenheden op grond van goedgekeurde faunabeheerplannen ontheffingen voor aan verjaging ondersteunend afschot van kolgans, grauwe gans en smient op percelen buiten foerageergebieden. Dit betreft zowel kwetsbare gewassen (akkerbouwgewassen, vollegrondsgroenten en pas ingezaaid gras) als overjarig gras. Afschot van kolgans, grauwe gans en smient zal ook daadwerkelijk aan verjaging ondersteunend moeten zijn ter voorkoming van schade aan gewassen.

Gezien de omvang van de populaties én de omvang van de opvangmaatregelen zijn GS het met de minister van LNV eens dat het onwenselijk is dat het gehele buitengebied vervolgens wordt volgezet met preventieve middelen. Indien de verjaaggebieden vol worden gezet met preventieve middelen, zal ook de gewenning daaraan sneller optreden.
De gekozen aanpak van verjaging en opvang heeft alleen kans van slagen als de verjaging gebeurd met ondersteunend afschot.

Bij het begrenzen van de foerageergebieden voor ganzen en smienten hebben landbouw en natuurbescherming laten weten dat voor de smienten meer foerageergenbieden nodig zijn en dat hiervoor speciale pakketten nodig zijn. GS zullen de komende jaren de resultaten van het opvangbeleid voor overwinterende ganzen en smienten evalueren en zonodig het beleid voor deze soorten heroverwegen, waarbij specifiek naar de resultaten van het opvangbeleid voor de smient zal worden gekeken.

7.6.3 Populatiebeheer

GS zullen ontheffingen verlenen voor het doden van diersoorten onder de noemer populatiebeheer als dit het voorkomen van schade aan de erkende belangen (zie hoofdstuk 8) tot doel heeft. Dit alleen op basis van een faunabeheerplan, waarin een goed onderbouwde berekening van de gewenste populatie is opgenomen. Nadrukkelijk dient in het faunabeheerplan te worden gemotiveerd dat populatiebeheer een noodzakelijk middel is om schade te voorkomen of te bestrijden.
Voor populatiebeheer als doel op zich zal geen ontheffing worden verleend.

7.6.4 Wanneer wordt afbreuk gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort?

Als algemene maatstaf geldt dat alleen een reële kans bestaat op afbreuk aan een gunstige staat van instandhouding van de soort bij ontheffingverlening voor het doden (en bij vogels het rapen van eieren) van kleine of wilde zwaan, das of een rodelijstsoort, met uitzondering van damhert. In beginsel wordt daarom voor deze soorten door GS geen ontheffing verleend. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan hiervan worden afgeweken in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of de veiligheid van het luchtverkeer.

Voor de overige soorten zijn GS van mening dat bij ontheffingverlening om te doden geen afbreuk zal worden gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, omdat:

- het niet om bedreigde populaties gaat;
- ingrepen ter voorkoming of beperking van schade meestal slechts op beperkte schaal plaatsvinden;
- kan worden volstaan met het afschieten van enkele exemplaren, waardoor de overige dieren worden verjaagd.

Tot (ondersteunend) afschot mag pas worden overgegaan nadat tenminste twee preventieve middelen op de juiste wijze zijn toegepast (zie ook paragraaf 7.6.1).

Provinciaal beleid

- Door GS wordt in beginsel geen ontheffing verleend voor das, kleine of wilde zwaan of een rodelijstsoort (met uitzondering van damhert). Voor deze soorten bestaat een reële kans op afbreuk aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.
- Voor de overige soorten is GS van mening dat bij ontheffingverlening om te doden geen afbreuk zal worden gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

7.6.5 Wanneer is aannemelijk gemaakt dat een van de ‘erkende’ belangen in het geding is?

In de wet benoemde belangen

Voor deze voorwaarde geldt dat GS per geval uit de aanvraag, al dan niet op grond van een Faunabeheerplan, moeten kunnen vaststellen of inderdaad schade of gevaar optreedt of dreigt voor in de wet benoemde belangen.

In hoofdstuk 8 wordt per ‘erkend belang’ aangegeven hoe GS ontheffingsaanvragen zullen toetsen en onder welke voorwaarden zij ontheffing verlenen. In de aanvraag moet tenminste worden gegeven:

- een cijfermatige onderbouwing, of
- een deugdelijke motivering.

Voor het opzettelijk verontrusten (verjagen) van beschermde dieren achten GS het meestal niet nodig dat de aanvraag nader wordt onderbouwd met gegevens. Verjaging is immers ter beperking van afschot vaak juist gewenst als preventieve methode. Wel moet zijn vermeld vanuit welk belang de ingreep nodig wordt geacht en wat het gevolg zou zijn als het opzettelijk verontrusten van dieren

achterwege gelaten werd. Voor het opzettelijk verontrusten van minder voorkomende soorten, bijvoorbeeld rodelijstsoorten, wordt een deugdelijke motivering geëist.

NB: Het weren van soorten door het aanbrengen van permanent aanwezige middelen als rasters, netten, linten of vogelverschrikkers beschouwen GS niet als opzettelijk verstoren. Werende maatregelen kunnen daarom zonder ontheffing worden toegepast, mits wordt voldaan aan de eisen in het kader van de wet Ruimtelijke Ordening.

Niet in de wet benoemde belangen
Voor belangen die niet zijn benoemd in de Flora- en faunawet of in het 'Besluit beheer en schadebestrijding dieren", zoals overlast van uitwerpselen aan gebouwen of graaf- of vraatschade aan openbaar groen, bestaat geen wettelijke grondslag voor het verlenen van een ontheffing. Voor schade door beschermde inheemse diersoorten aan begraafplaatsen kunnen GS ontheffing verlenen op grond van artikel 68 van de Flora- en faunawet. In overige niet-benoemde probleemsituaties kan de minister van LNV ontheffing verlenen op grond artikel 75 van deze wet.

8 Erkende belangen bij beheer en schadebestrijding

In de navolgende paragrafen worden de overwegingen van GS met betrekking tot de in de Flora- en faunawet genoemde erkende belangen beschreven.

8.1 Volksgezondheid en openbare veiligheid

8.1.1 Wanneer wordt dit belang geschaad?

Dit belang wordt geschaad als onveilige situaties voor grote groepen mensen ontstaan. Voorbeelden zijn:

- besmetting met ziekteverwekkers, bijvoorbeeld door de vos (hondsdolheid, vossenlintworm), vogels (colibacteriën, botulisme) of ratten (virussen of bacteriën, zoals ziekte van Weil);
- ondergraving van primaire waterkeringen of weglichamen van openbare wegen door konijnen, muskusratten, beverratten of vossen;
- aanrijdingen waarbij reeën en damherten betrokken zijn.

Bij fysieke of geluidsoverlast voor individuen of bij ondergraving van fiets- of voetpaden is naar de mening van GS het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid niet in het geding.

8.1.2 Andere bevredigende oplossingen

GS zijn van mening dat voorbeelden van andere bevredigende oplossingen zijn:

- het verharden van weg- of dijklichamen;
- het plaatsen van rasters;
- het opzettelijk verstoren met visuele en/of akoestische middelen.

Deze maatregelen moeten altijd in overweging genomen zijn vóórdat GS ontheffing voor vangen of doden verlenen. Ze kunnen zeer effectief zijn, maar ze zijn niet overal toepasbaar. Daarom bepalen de kosten en de omstandigheden ter plaatse mede welke maatregelen in een bepaalde situatie redelijkerwijs van de aanvrager geëist kunnen worden. In de aanvraag moet zijn aangegeven welke maatregelen genomen zijn en waarom andere maatregelen in het onderhavige geval niet toepasbaar zouden zijn.

Maatregelen zoals het (tijdelijk) afsluiten van een locatie voor het publiek, snelheidsbeperking op wegen of voorlichting aan het publiek kunnen zeker ook bijdragen aan verlaging van het risico voor de volksgezondheid of de openbare veiligheid. Ze moeten in overweging worden genomen, maar worden niet geëist als alternatief voor afschot.

8.1.3 Ontheffingsbeleid

In bijzondere gevallen verlenen wij, in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid, ontheffing. GS toetsen elke aanvraag afzonderlijk op noodzaak van ingrijpen en effectiviteit van de voorgestelde maatregelen.
GS verlenen ontheffingen in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid bij voorkeur aan openbare bestuursorganen óf aan de Faunabeheereenheid namens het betrokken openbare

bestuursorgaan. Eventueel kan aan anderen ontheffing worden verleend, maar dan kan een ondersteunende verklaring van bijvoorbeeld de gemeente, Keuringsdienst van Waren of GG&GD worden geëist.

De noodzaak van ingrijpen dient deugdelijk te worden gemotiveerd op grond van de daarover beschikbare gegevens.

Provinciaal beleid
GS zijn terughoudend met het verlenen van ontheffingen voor doden. Zij toetsen elke aanvraag afzonderlijk op noodzaak van ingrijpen en effectiviteit van de voorgestelde maatregelen. Ontheffingen worden bij voorkeur verleend aan een openbaar orgaan.

8.2 Veiligheid van het luchtverkeer

8.2.1 Wanneer wordt dit belang geschaad

Botsingen van vogels met vliegtuigen, maar ook van zoogdieren met vliegtuigen, kunnen leiden tot levensbedreigende situaties. Daarom nemen GS op voorhand aan dat voor luchthaven Schiphol en Marinevliegkamp De Kooy beheer en schadebestrijding op en rond de start- en landingsbanen nodig is.

8.2.2 Andere bevredigende oplossingen:

GS zijn van mening dat andere bevredigende oplossingen zijn:

- weren of opzettelijk verstoren (ontheffingplichtig!) met diverse visuele en/of akoestische middelen;
- terreinbeheer (bijvoorbeeld langgrasbeheer).

Deze maatregelen zijn op voorhand niet te beschouwen als bevredigend alternatief voor afschot. Wel dienen ze altijd naast het gebruik van de ontheffing voor afschot te worden ingezet.

8.2.3 Ontheffingsbeleid

GS verlenen op aanvraag onder voorwaarden een ontheffing in het belang van de veiligheid van het vliegverkeer aan NV Schiphol en Marinevliegkamp De Kooy. Voorwaarde voor ontheffingverlening is dat de noodzaak om in te grijpen in de aanvraag deugdelijk wordt gemotiveerd.
In de praktijk wordt het huidige beleid voor Schiphol en Marinevliegkamp De Kooy gecontinueerd.

Aan NV Schiphol en Marinevliegkamp De Kooy verleende ontheffingen in het belang van de veiligheid van het vliegverkeer worden niet opgeschort bij zeer streng winters weer.

Provinciaal beleid

- GS verlenen in het belang van de veiligheid van het vliegverkeer onder voorwaarden ontheffing voor militaire of commerciële vliegvelden;
- Voor NV Schiphol en Marinevliegkamp De Kooy wordt het bestaande beleid voortgezet;
- Aan NV Schiphol en Marinevliegkamp De Kooy verleende ontheffingen in het belang van de veiligheid van het vliegverkeer worden niet opgeschort bij zeer streng winters weer.

8.3 Voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren

8.3.1 Wanneer wordt dit belang geschaad

Dit belang wordt geschaad als er sprake is van 'belangrijke schade' aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren. Voor 'belangrijke schade' hanteren GS een schade van minimaal € 250 per geval. Dit is conform de norm die het Faunafonds hanteert.

8.3.2 Andere bevredigende oplossingen

Bij het beantwoorden van de vraag of er andere bevredigende oplossingen voorhanden zijn wordt in feite bezien of alles in het werk is gesteld om "schade" te voorkomen. In dit verband kan onder meer worden gedacht aan:

- Inzetten van preventieve middelen
- Gedogen van schadesoorten

8.3.3 Inzet van preventieve maatregelen

Schade aan landbouwhuisdieren

In beginsel wordt het deugdelijk afsluiten van de verblijfplaatsen van het vee door de eigenaar als andere bevredigende oplossing beschouwd.

Schade aan gewassen

Een grondgebruiker dient minimaal twee in het Handboek Faunaschade genoemde preventieve maatregelen (per soort/gewascombinatie) op een effectieve wijze toe te passen ter voorkoming van belangrijke schade. Het gaat hierbij om tenminste één visuele en één akoestische preventieve maatregel. Bij de aanvraag dient te worden aangegeven dat het effect hiervan onvoldoende is.

Er bestaan diverse methoden om faunaschade aan landbouwgewassen te beperken. Er zijn visuele middelen (zoals vogelverschrikkers, linten), akoestische middelen (zoals knalapparaat, vogelafweerpistool) en andersoortige middelen of methoden (zoals zaaizaadbehandeling of het plaatsen van rasters). Meestal kan niet worden volstaan met één methode, maar is juist een combinatie – al dan niet met verjaging door afschot – effectief.

GS zijn van mening dat de effectiviteit en bedrijfsmatige toepasbaarheid van de diverse methoden verschilt per combinatie van schadeveroorzakende diersoort en gewas. Het kostenaspect speelt ook een belangrijke rol. Van de grondgebruiker kan niet verlangd worden dat hij onevenredig hoge kosten maakt om het doden van dieren te voorkomen.

Er zijn weinig wetenschappelijk onderbouwde cijfers, maar wel veel ervaringsgegevens over de mate waarin (combinaties van) andere oplossingen een schadebeperkend effect hebben. Mede op grond van het Handboek Faunaschade van het Faunafonds volgen GS de volgende beleidslijnen:

- **Visuele en akoestische middelen** zijn vaak relatief goedkoop, maar leiden snel tot gewenning en zijn niet overal toegestaan of gewenst (in verband met geluidhinder). GS beschouwen ze daarom niet als andere bevredigende oplossing maar ze moeten wel altijd worden ingezet om de noodzaak tot afschot zoveel mogelijk te beperken. Voor alle teelten wordt ter verkrijging van een afschotontheffing de inzet geëist van tenminste één visueel en één akoestisch middel, zoals die volgens het Handboek Faunaschade in de onderhavige schadesituatie toepasbaar zijn. Deze twee middelen moeten permanent gelijktijdig in werking zijn.
- **Werende middelen** (met name rasters) blijken zeer effectief te zijn, maar kunnen in de toepassing tamelijk kostbaar zijn. Bij grotere oppervlakten leiden ze bovendien tot versnippering van leefgebieden van niet-schadelijke soorten (onwenselijkheid vanuit het natuurbeleid). Slechts bij kleinere oppervlakten (minder dan 1 hectare) en teelten van exclusieve gewassen achten GS de toepassing hiervan redelijk.
  GS verlenen geen ontheffing op voorhand voor het bestrijden van schade op deze gewassen en bij gewassen die geteeld worden op kleine oppervlakten. Het plaatsen van een raster wordt door GS als 'andere bevredigende oplossing beschouwd.
  Ook voor schade aan fruitbomen, bosbouw en boomteelt achten GS een ontheffing op voorhand voor het doden niet aan de orde. Ook hier wordt het plaatsen van een raster en het plaatsen van

manchetten in zijn algemeenheid als andere bevredigende oplossing beschouwd. Het kan echter in bijzondere gevallen onmogelijk of onwenselijk zijn om rasters of manchetten te plaatsen. In dergelijke nu nog niet te voorziene gevallen kan een individuele ontheffing bij de provincie worden aangevraagd;

- Het **afdekken met netten** van aardbeien kan op kleinere percelen afdoende zijn als andere bevredigende oplossing ter voorkoming van schade door vogels. Er wordt dan geen ontheffing voor doden verleend. Ook hierover wordt per geval besloten;
- Het **inzetten van een valkenier** is in sommige situaties zeer effectief, maar kan – gezien de tijdelijke werking ervan – niet geëist worden ter vervanging van afschot.

8.3.4 Gedogen van schadesoorten

GS zijn van mening dat het gedogen van schadesoorten op bepaalde percelen en het vergoeden aan de grondgebruiker van de geleden schade ook een voorbeeld is van een andere bevredigende oplossing. Met het Ministerie van LNV is afgesproken dat voor das, kleine en wilde zwaan, ganzen (wintergasten, met uitzondering van grauwe gans en kolgans), rodelijstsoorten en kolonies van roeken, aalscholvers of blauwe reigers (de laatste twee in verband met schade aan de visserij) de schade door het Faunafonds wordt vergoed zonder dat de grondgebruiker daarvoor een inspanningsverplichting heeft. Deze afspraak beschouwen GS als een afdoende andere bevredigende oplossing voor het verlenen van een ontheffing voor afschot.

In bepaalde gebieden in Noord-Holland kunnen grondgebruikers, in het kader van Programma Beheer, overeenkomsten afsluiten voor de opvang van winterganzen en smienten.

8.3.5 Ontheffingsbeleid

In de regel worden ontheffingen slechts verleend aan een Faunabeheereenheid op grond van een goedgekeurd faunabeheerplan. Van de uitzonderingen die artikel 68, lid 5 van de Flora- en faunawet noemt kan gebruik gemaakt worden bij incidentele of lokale schadesituaties die geen planmatige aanpak vereisen. GS eisen zonder meer een faunabeheerplan voor de bestrijding van schade door wildsoorten (wilde eend, fazant, haas, konijn en houtduif), damhert, gans en smient, knobbelzwaan, meerkoet, ree en vos. Bij de ontheffingverlening hanteren GS de hierna beschreven regels:

- Ontheffingen van het verbod tot opzettelijk verontrusten

Voor zover niet al een vrijstelling geldt op grond van artikel 65 van de Flora- en faunawet, verlenen GS op voorhand ontheffing voor de combinaties van gewassen en soorten die in het Handboek Faunaschade worden genoemd. Voorwaarde is dat in het faunabeheerplan of anderszins is beschreven waar opzettelijk verontrusten nodig is, gezien de aanwezigheid van die combinatie. Een nadere onderbouwing van (dreigende) 'belangrijke schade' achten GS in dat geval niet nodig. Voor andere soorten eist GS een deugdelijke motivering als onderbouwing.

- Ontheffingen van het verbod tot doden

Voor das, kleine en wilde zwaan, winterganzen (met uitzondering van grauwe gans en kolgans), roofvogels, uilen, rodelijstsoorten (met uitzondering van damhert) en kolonies van roeken, aalscholvers of blauwe reigers verlenen GS geen ontheffing.

Omdat voor de landelijke schadesoorten canadese gans, houtduif, konijn, kauw, vos en zwarte kraai een landelijke vrijstelling geldt, is het niet nodig dat GS ontheffing verlenen van de verboden uit artikel 9, 10, 11 en 12 ter voorkoming van landbouwschade en schade aan fauna (vos). Het kan echter wel noodzakelijk zijn om aanvullend ontheffing te vragen voor handelingen die niet bij genoemde artikelen zijn verboden. Zo is voor het doden van de vos, in aanvulling op de landelijke vrijstelling, ontheffing vereist voor het gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst.

Provinciaal beleid
Voor overige schadesituaties kunnen GS ontheffing voor afschot verlenen als, al dan niet in het faunabeheerplan, op grond van recente taxaties of anderszins cijfermatig aan GS aannemelijk is gemaakt dat en waar (op welke locatie) zonder ingrijpen belangrijke schade te vrezen is.

In alle doormachtigingsaanvragen die zijn gebaseerd op de ontheffing moet op kaart duidelijk zijn aangegeven voor welke percelen doormachtiging wordt aangevraagd. Ook moet zijn aangegeven welke preventieve middelen (minimaal twee) zijn ingezet en waar deze zijn ingezet. GS staan het instrument doormachtiging alleen toe in aanvulling op daadwerkelijk en op de juiste wijze ingezette preventieve middelen.
GS vinden het alleen nodig aan te tonen dat geen bevredigende andere oplossingen bestaan bij ontheffingsaanvragen voor situaties waarin rasters om teelten, boommanchetten tegen zoogdierenschade of netten op aardbeien tegen vogelschade aangebracht kunnen worden. In die gevallen moet worden aangetoond waarom deze alternatieven niet toepasbaar zouden zijn (bijvoorbeeld vanwege kosten of bedrijfssituatie).

Voordat een verleende ontheffing gebruikt wordt, moet dat aan GS worden gemeld. Dit met het doel om als bevoegd gezag gerichter toezicht te kunnen houden op de naleving van de voorwaarden die in de ontheffing zijn gesteld met betrekking tot middelen, tijdstippen en toegepaste preventieve maatregelen en op de overige in of bij de wet gestelde regels. Dit wordt nader gespecificeerd in de ontheffing.

In het Handboek Faunaschade wordt voor de meest voorkomende schadesituaties aangegeven in welke maanden schade optreedt. De tabel berust op ervaringen uit het veld met het vóórkomen en eetpatroon van de soorten en de groeicyclus en schadegevoeligheid van de gewassen. Als GS ontheffing verlenen, geldt deze in de regel voor deze periode. Als voor een afwijkende periode ontheffing wordt aangevraagd, zal de noodzaak daartoe deugdelijk gemotiveerd moeten worden.

GS verlenen geen ontheffingen als ter plaatse afspraken gelden tussen grondgebruiker en overheid over het handhaven van de rust (bijvoorbeeld vanuit Programma Beheer).

Kanttekening
Wanneer GS geen ontheffing voor afschot hebben verleend, omdat (dreigende) belangrijke schade niet aannemelijk werd geacht, kan in de praktijk toch schade blijken op te treden. In zo'n geval kan een beroep worden gedaan op het Faunafonds. Voorwaarde voor een schadevergoeding van het Faunafonds is dat de grondgebruiker naast het aanvragen van een ontheffing in redelijkheid al het mogelijke heeft gedaan om door de inzet van preventieve middelen schade te voorkomen. Het budget van het Faunafonds wordt gevuld door LNV en de provincies.

Provinciaal beleid

- Voor de volgende soorten kunnen GS ontheffing verlenen: wildsoorten (wilde eend, fazant, haas, konijn en houtduif), damhert, ganzen en smienten, knobbelzwanen, meerkoet, ekster, ree en vos. Ontheffingverlening heeft uitsluitend plaats op grond van een door GS goedgekeurd faunabeheerplan.

- Ontheffing van het verbod op het opzettelijk verontrusten wordt in de regel door GS verleend. Ontheffing van het verbod op het rapen of schudden van eieren van knobbelzwaan wordt slechts verleend als in het faunabeheerplan de noodzaak én effectiviteit deugdelijk is gemotiveerd.

- Ontheffing van het verbod op het doden van das, kleine en wilde zwaan, roofvogels, uilen, rodelijstsoorten en kolonies van roeken, aalscholvers of blauwe reigers wordt door GS niet verleend.

- Onder voorwaarden verlenen GS ontheffing voor het doden van damhert. Een cijfermatige

onderbouwing van (dreigende) belangrijke schade is daarvoor vereist. Onder 'belangrijke schade' verstaan GS een schade van minimaal € 250 per schadegeval.

- Ontheffingen kunnen door GS worden opgeschort bij dreigende gezondheidsrisico's (met name door botulisme).

8.4 Voorkomen van schade aan flora en fauna

8.4.1 Wanneer wordt dit belang geschaad?

Schade kan vooral optreden in de vorm van predatie, voedselstress of eutrofiëring.

Predatie

Het gaat hier om schade die de ene soort door predatie toebrengt aan de populatie van een andere soort. Over de vraag of en zo ja, wanneer het nodig is de predator te bestrijden, wordt zeer verschillend gedacht.

GS zijn van mening dat predatie een natuurlijk verschijnsel is met een eigen dynamiek. Deze dynamiek is echter verstoord door de kleinschaligheid van de Nederlandse natuur en de aanwezigheid van afval als alternatieve voedselbron. Toch is dit belang in de wet opgenomen als grondslag voor ontheffingverlening en wel voor situaties waarin (volgens de Memorie van Antwoord) door predatie van een prooisoort 'minder exemplaren dan wenselijk' aanwezig (dreigen te) zijn, met als extreem geval het in een terrein of zelfs landelijk uitgeroeid worden van de populatie.

De wenselijkheid om in te grijpen wordt bepaald door het natuurdoel dat binnen een gebied geldt en de daaraan gekoppelde beheerstrategie. Deze aspecten spelen daarom een belangrijke rol bij de afweging van GS of een gevraagde ontheffing al dan niet verleend wordt.
Gebieden met nagenoeg natuurlijke of begeleid-natuurlijke doelstelling zijn grote eenheden duinen, bos, heide of moeras. In deze gebieden - de duinstreek onder Camperduin en delen van Gooi en Vechtstreek - is gekozen voor procesbeheer. Ingrijpen ten gunste van afzonderlijke soorten ligt in deze gebieden minder voor de hand dan in gebieden met een halfnatuurlijke of multifunctionele doelstelling waar is gekozen voor patroonbeheer.

In Noord-Holland spitst de discussie zich toe op mogelijke effecten van predatie door de vos op (weide)vogels die op de grond broeden. De vossenstand is de laatste jaren flink toegenomen in Noord-Holland. De vos heeft zich gevestigd in heel Noord-Holland, ook in open en waterrijke weidegebieden. Een toenemend voedselaanbod en het verdwijnen van natuurlijke barrières als gevolg van menselijk handelen (ontwatering, ontsluiting) hebben daaraan zeker bijgedragen.
Hierdoor is de predatie van grondbroeders (weidevogels en moerasvogels) toegenomen en komen natuurdoelstellingen voor weidevogels en moerasvogels in gevaar.
In 2007 start een onderzoek naar terreingebruik van de vos in een weidevogelgebied, praktische mogelijkheden van landschapsbeheer ter preventie van vossenpredatie op weidevogels en praktische mogelijkheden en het effect van toegespitst vossenbeheer.

Voedselstress

Schade aan flora en fauna kan ook optreden als gevolg van voedselstress in populaties van (grote) hoefdieren, zoals reeën en damherten. Deze dieren leven vaak in gebieden met een beperkte omvang en met beperkte migratiemogelijkheden. Bovendien hebben zij hier geen natuurlijke vijanden. De populatie kan daardoor zodanig in omvang toenemen, dat de draagkracht van het leefgebied wordt overschreden. Ingrijpen door afschot kan dan wenselijk zijn.
Reeën komen in Noord-Holland in drie gebieden voor: in het Robbenoordbos, in Gooi en Vechtstreek en in de duinen van Zuid-Kennemerland. In dat laatste gebied komen tevens damherten voor. De verwachting is dat zonder ingrijpen de ree zal verdwijnen.

Lokaal kan ook schade aan de vegetatie ontstaan door bijvoorbeeld uitwerpselen van meeuwen, die eutrofiëring veroorzaken van voedselarme vegetaties. In het algemeen geldt dat het belang geschaad wordt als door deze vorm van aantasting het door GS onderschreven natuurdoel voor dat gebied niet kan worden gerealiseerd. Bijvoorbeeld omdat een soort of vegetatietype geheel uit het terrein dreigt te verdwijnen en in de directe omgeving geen vergelijkbare groeiplaatsen met deze soort of vegetatie voorkomen.

8.4.2 Andere bevredigende oplossingen

Voorbeelden van andere bevredigende oplossingen zijn:

- het plaatsen van rasters ter voorkoming van predatie door vossen;
- het minder aantrekkelijk maken van het landschap voor de predator, bijvoorbeeld door het kappen van bomen rond weidevogelgebieden ter voorkoming van predatie/verstoring door kraaien;
- het vergroten van de migratiemogelijkheden voor reeën en damherten;
- weren of opzettelijk verstoren (ontheffingplichtig!) met verschillende visuele en/of akoestische middelen.

Voordat GS ontheffing kunnen verlenen moeten dergelijke maatregelen door de aanvrager verplicht onderzocht zijn als alternatief. Dit type maatregelen is echter lang niet overal effectief en wenselijk. GS beschouwen ze daarom niet bij voorbaat als andere bevredigende oplossing. In het faunabeheerplan moet zijn aangegeven welke maatregelen worden genomen en waarom andere maatregelen in de onderhavige situatie niet toepasbaar zijn.

NB: Het aanpassen van het natuurdoel voor een gebied, zodat dit niet langer door vossenpredatie in gevaar komt (bijvoorbeeld omzetting van een weidevogeldoelstelling in een botanische doelstelling) is een mogelijkheid, maar wordt niet gezien als een verplicht te overwegen ‘andere bevredigende oplossing’. Zo’n aanpassing dient desgewenst te worden gerealiseerd via de kanalen die gebruikelijk zijn in het natuurbeheer.

8.4.3 Ontheffingsbeleid

Vos

Inmiddels geldt een landelijke vrijstelling voor het verbod op het doden van vossen ter voorkomen van schade aan fauna. De afwegingen of:

- veelvuldig belangrijke schade wordt aangericht;
- andere bevredigende oplossingen niet voorhanden zijn
- en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is zijn daarmee reeds door de wetgever beantwoord.

De landelijke vrijstelling geeft echter niet de mogelijkheid om af te wijken van onder andere de verboden van art. 7 van het ‘Besluit Beheer en Schadebestrijding Dieren’ (onder andere 9a, gebruik geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst). Indien schadebestrijders ontheffing van deze verboden noodzakelijk achten, dienen zij in een faunabeheerplan deugdelijk te motiveren waarom, in aanvulling op de reeds ter beschikking staande mogelijkheden, zij van de aanvullende mogelijkheden gebruik willen maken. Daarmee wordt tevens gemotiveerd dat er geen andere bevredigende oplossingen bestaan.
Het is echter niet meer noodzakelijk om in het faunabeheerplan af te wegen of veelvuldig belangrijke schade wordt aangericht. Deze afweging is namelijk reeds door de wetgever gemaakt. In het faunabeheerplan dient echter weer wel te worden gemotiveerd dat met het gebruik van de aanvullende mogelijkheden geen gevaar zal optreden voor de gunstige staat van instandhouding van de vos. Vanwege het feit dat de vos met name ‘s nachts actief is, kan in het faunabeheerplan het gebruik van een lichtbak en geweer gemotiveerd worden. Ook het gebruik van aardhonden na 1 maart dient deugdelijk in het faunabeheerplan gemotiveerd te worden alvorens hier een ontheffing voor verleend zal worden.

Provinciaal beleid
Ontheffing voor het gebruik van lichtbak ter voorkoming van schade door vos wordt uitsluitend gegeven op basis van een deugdelijk gemotiveerd faunabeheerplan.

Overige predatoren (predatoren niet zijnde vos)
Voor de overige predatoren verlenen GS slechts bij hoge uitzondering ontheffing voor vangen, doden of verstoren van nesten of holen.

Reeën/damherten
Voor reewild zijn drie deelplannen als onderdeel van het faunabeheerplan opgesteld. Deze plannen gelden als basis voor ontheffingverlening.

De bestaande werkwijze wordt gecontinueerd; per gebied dient in een goedgekeurd faunabeheerplan (i.c. reewildbeheerplan) te worden aangegeven wanneer de draagkracht van het gebied wordt overschreden en tot welke behoefte aan ingrijpen dat leidt. In het plan dient tevens de aanvraag voor ingrijpen ter bescherming van andere belangen (landbouwschade, verkeersveiligheid, voorkomen van onnodig lijden) te worden onderbouwd. Op grond daarvan verlenen GS aan de Faunabeheereenheid één ontheffing per gebied.

NB: GS kunnen geen ontheffing verlenen voor afschot ter voorkoming van schade aan flora en fauna (of aan de landbouw) in omheinde terreinen van minder dan 5.000 ha. Ontheffingverlening uit oogpunt van de andere belangen (verkeersveiligheid, voorkoming van onnodig lijden) is daar wél mogelijk. De doormachtiging van ontheffingen is afgestemd op de wettelijk geldende afschotmomenten.

Provinciaal beleid
Ontheffingen ter voorkoming van predatie of ter voorkoming van voedselstress bij ree en damhert worden uitsluitend verleend aan de Faunabeheereenheid op grond van een goedgekeurd faunabeheerplan. De huidige werkwijze ten aanzien van ree en damhert wordt voortgezet. De ontheffingen worden opgeschort bij zeer streng winters weer.

8.5 Overige bij Algemene Maatregel van Bestuur aangewezen belangen

Voor een aantal situaties die wel betrekking hebben op beheer en schadebestrijding kunnen GS geen ontheffing verlenen op grond van de via artikel 68 van de Flora- en faunawet erkende belangen. Hiervoor biedt artikel 75 van de Flora- en faunawet een vangnet. De minister van LNV is hiervoor bevoegd gezag. Dergelijke aanvragen moeten daarom niet bij de provincie worden ingediend. Het gaat onder meer om de volgende situaties:

- voorkomen of bestrijden van schade op begraafplaatsen (met name konijnen);
- voorkomen of bestrijden van schade op golfbanen (met name konijnen);
- belangrijke overlast (bijvoorbeeld meeuwen in de bebouwde kom);
- ernstige schade aan eigendommen. Op grond van artikel 75 geldt een algemene vrijstelling zonder voorwaarden van de verboden van art. 9 t/m 11 van de Flora- en faunawet voor mol, bosmuis en veldmuis.

In art. 4, lid 1, onderdeel a t/m e van het ‘Besluit beheer en schadebestrijding dieren’ (28 november 2000) zijn nog andere erkende belangen aangegeven, op grond waarvan GS ontheffing kunnen verlenen. Dit zijn:

a. het voorkomen en bestrijden van schade of belangrijke overlast veroorzaakt door steenmarters aan gebouwen of zich daarin of daarbij bevindende roerende zaken;
b. het voorkomen en bestrijden van schade veroorzaakt door vossen aan niet bedrijfsmatig gehouden vee;
c. het voorkomen en bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren, behorende tot de diersoorten edelhert, ree, damhert of wild zwijn;
d. het voorkomen en bestrijden van schade veroorzaakt door konijnen of vossen op sportvelden of industrieterreinen;
e. het reguleren van de populatieomvang van dieren, behorende tot de diersoorten edelhert, ree, en damhert, met dien verstande dat vanwege dit belang slechts ontheffing kan worden verleend indien de aanleiding is gelegen in de schadehistorie ter plaatse en van het omringende gebied of de maximale populatieomvang in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden.

Ad. a. Voorkomen en bestrijden van schade door steenmarters aan gebouwen
Dit is in Noord-Holland nog nauwelijks aan de orde geweest. Aanvragen worden door GS ad hoc beoordeeld. Ontheffing zal in de regel verleend worden aan de gemeente, als de aangewezen instantie voor het voorkomen van overlast door steenmarters aan gebouwen. Een faunabeheerplan is niet vereist.

Ad. b. Voorkomen en bestrijden van schade door vossen aan niet bedrijfsmatig gehouden vee
Van deze mogelijkheid maken GS alleen in uiterste noodzaak gebruik. In beginsel wordt het deugdelijk afsluiten van de verblijfplaatsen van het vee door de eigenaar als andere bevredigende oplossing beschouwd. De noodzaak dient deugdelijk gemotiveerd te worden. Ontheffing kan ook aan anderen dan een Faunabeheereenheid worden verleend. Een faunabeheerplan is niet vereist.

Ad. c. Voorkomen en bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige reeën of damherten
Ontheffing om gewonde of zieke reeën of damherten uit hun lijden te verlossen wordt door GS op aanvraag verleend, maar uitsluitend op basis van een goedgekeurd faunabeheerplan (i.c. reewildbeheerplan). In het faunabeheerplan dient te zijn aangegeven hoe aan deze ontheffing invulling gegeven gaat worden.

Ad. d. Voorkomen en bestrijden schade door konijn en vos op sportvelden en industrieterreinen
De toelichting bij het 'Besluit beheer en schadebestrijding dieren' spreekt over gaten in de grasmat die tot letselschade bij sporters kunnen leiden en van ondermijning van kabelgoten, gebouwen en andere werken of installaties, waardoor aanzienlijke schade op industrieterreinen kan optreden.

Voorbeelden van andere bevredigende oplossingen zijn:
- verharden van industrieterreinen;
- plaatsen van rasters;
- weren of opzettelijk verstoren (ontheffing-plichtig!) met visuele en/of akoestische middelen.

Deze oplossingen kunnen zeer effectief zijn, maar de kosten en de omstandigheden bepalen mede of ze in een bepaalde situatie redelijkerwijs van de aanvrager geëist kunnen worden als voorwaarde dan wel als ander bevredigend alternatief voor een afschotontheffing. In de aanvraag moet zijn aangegeven welke preventieve maatregelen zijn genomen en waarom andere maatregelen in het onderhavige geval niet toepasbaar zouden zijn.

Provinciaal beleid

- Voor industrieterreinen dient de noodzaak tot ingrijpen door de aanvrager te worden gemotiveerd aan de hand van, zo mogelijk kwantitatieve, gegevens over (belangrijke) bedrijfsschade.
- Voor sportvelden moet worden aangetoond dat konijnen of vossen daadwerkelijk zodanig schade aan de grasmat toebrengen, dat letselschade bij sporters te vrezen valt.
- Het zal bij dit belang vaak gaan om situaties waarin, wegens de aanwezigheid van veel mensen, overdag geen afschot kan plaatsvinden. Indien nodig wordt dan ontheffing verleend voor afschot buiten de reguliere periode en met gebruik van kunstlicht.

8.6 Voorschriften en procedures

In de ontheffing worden voorschriften opgenomen over onder meer:

- vereiste juiste toepassing van voldoende preventieve middelen of methoden;
- plaats waar en tijdstip waarop de ontheffing mag worden gebruikt;
- periode waarvoor de ontheffing geldt;
- toegestane middelen;
- de personen die van de ontheffing gebruik mogen maken.

Door GS verleende ontheffingen zijn maatwerk. Over elke ontheffing moet het Faunafonds om advies worden gevraagd. Verleende ontheffingen worden, ontdaan van alle persoonsgegevens, gepubliceerd in de Staatscourant of op een andere geschikte wijze (bijvoorbeeld de website van de provincie). Een door GS verleende ontheffing kan door GS worden gewijzigd of ingetrokken. Artikel 80 van de Flora- en faunawet maakt intrekking van een ontheffing mogelijk als:

- de houder handelt in strijd met de ontheffing of de voorschriften;
- de gegevens op grond waarvan de ontheffing is verleend zodanig onjuist blijken dat een ander besluit zou zijn genomen als de juiste gegevens bekend waren geweest;
- de omstandigheden sedert de verlening zodanig zijn gewijzigd dat de ontheffing niet zou zijn verleend indien deze omstandigheden toen hadden bestaan.

8.7 Toegestane middelen en gebruiksregels

De regels over het gebruik van middelen zijn beschreven in het Besluit beheer en schadebestrijding dieren en worden hier samengevat genoemd:

- voor gebruik van het geweer is een jachtakte verplicht, behalve voor de bestrijding van huismuizen of verwilderde duiven met een luchtdrukgeweer in gebouwen;
- voor het gebruik van een jachtvogel dient men over een valkeniersakte te beschikken;
- het gebruik van aardhonden in vossenholen is van 1 maart tot 1 september niet toegestaan;
- het gebruik van een kastval is niet toegestaan voor vogels (met uitzondering van kraai, kauw en ekster) en voor zoogdieren uit bijlage IV of V van de Habitatrichtlijn (vleermuizen, otter, bever, hamster, noordse woelmuis, hazelmuis, boommarter, bunzing). In kastval of vangkooi mag gebruik gemaakt worden van levende lokvogels (gefokte kraai, kauw of ekster, mits niet blind of verminkt en onder bepaalde condities).

Toegestane middelen zijn onder meer:

- Preventieve maatregelen
  Hiervoor wordt verwezen naar het Handboek Faunaschade van het Faunafonds.

- Opzettelijk verontrusten
  Akoestische middelen, vogelverschrikkers, schriklinten enzovoort, neproofvogels, echte roofvogels (slechtvalk, havik voor zover deze worden meegevoerd en niet worden losgelaten), met personen of honden schadegevoelige percelen belopen, schieten in de lucht (mag met een jachtgeweer mits in bezit van jachtakte en ter plaatse gerechtigd).

- Vangen en doden
  Tot jagen geoorloofde middelen zijn (Flora- en faunawet, artikel 50) geweren, honden (niet zijnde lange honden), gefokte slechtvalken en haviken, geregistreerde eendenkooien, lokeenden, lokduiven, fretten en buidels.
  Het Besluit beheer en schadebestrijding dieren stelt voorwaarden en beperkingen aan het gebruik van deze middelen; hiervan is ontheffing mogelijk.
  Het Jachtbesluit stelt voorwaarden aan te gebruiken munitie. Geluiddempers en kunstmatige lichtbronnen, evenals vizieren met beeldomzetters, elektronische beeldversterkers of andere instrumenten om 's nachts te schieten zijn verboden. Het Besluit Beheer en schadebestrijding dieren,artikel 5 voegt aan de middelen uit artikel 50 nog toe kastvallen, vangkooien, klemmen (niet zijnde pootklemmen) en middelen die krachtens de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 zijn toegelaten. Artikel 10 van het Besluit Beheer en schadebestrijding dieren stelt dat de genoemde middelen, voorzover zij strekken tot het vangen en doden van dieren in het kader van aanwijzingen of ontheffingen, slechts gebruikt mogen worden indien daartoe schriftelijk toestemming is verleend door GS. Dit betekent dat in de ontheffingen expliciet wordt opgenomen met welke middelen deze mogen worden gebruikt.

GS zijn onder voorwaarden bevoegd ontheffing te verlenen voor het gebruik van middelen in strijd met de gebruiksregels uit de artikelen 5, 6, 7, 9 en 10 van het 'Besluit beheer en schadebestrijding dieren'. Deze gebruiksregels gaan over:

- de middelen die zijn toegestaan voor het vangen of doden van dieren (Besluit Beheer en schadebestrijding dieren art. 5 en 9);
- de verplichte schriftelijke toestemming van de grondgebruiker tot het betreden van de gronden of opstallen (Besluit Beheer en schadebestrijding dieren art. 6);
- het verplichte bezit van een jachtakte voor het gebruik van een geweer (Besluit Beheer en schadebestrijding dieren art. 7);
- de eisen aan de te gebruiken geweren en munitie (Besluit Beheer en schadebestrijding dieren art. 7);
- het verbod tot het gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopgang (voor wilde eend geldt in het jachtseizoen zowel 's ochtends als 's avonds een periode van een half uur langer), in de bebouwde kom, binnen de afpalingskring van een geregistreerde eendenkooi, vanuit vliegtuigen, rijdende motorvoertuigen of vaartuigen die varen met een snelheid van meer dan 5 kilometer per uur, indien de geweren worden gebruikt voor het doden van vogels, behorende tot de soorten bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel b van de wet.(Besluit Beheer en schadebestrijding dieren art. 7);
- de verplichte toestemming van GS voor het gebruik van middelen (Besluit Beheer en schadebestrijding dieren art. 10).

GS verlenen een dergelijke ontheffing slechts in uitzonderingssituaties, op grond van een deugdelijke motivering van de aanvraag.

9 Criteria en procedures voor extreme weersomstandigheden

Bij zeer strenge winterse weersomstandigheden kunnen Gedeputeerde Staten de jacht sluiten om de overlevingskans van het wild te vergroten. Ook kunnen verleende ontheffingen voor schadebestrijding tijdelijk worden opgeschort als die situatie zich voordoet. In het algemeen zal de opschorting weinig problemen voor de landbouw geven, omdat onder die omstandigheden de kans op gewasschade gering is. Als toch landbouwschade optreedt, kan een beroep worden gedaan op vergoeding door het Faunafonds.

Voordat Gedeputeerde Staten een besluit nemen tot sluiting of heropening van de jacht en schadebestrijding, vindt overleg plaats met de omliggende provincies, het Faunafonds en andere deskundige organisaties. Voor het verkrijgen van de benodigde informatie om tot besluitvorming te kunnen komen, worden afspraken gemaakt met het KNMI en de beheerders of gebruikers van een aantal wateren binnen de provincie die als graadmeter dienen. GS zullen hiervoor een draaiboek sluiting jacht bij bijzondere weersomstandigheden vaststellen. Daarin wordt concreet aangegeven wat er gedaan moet worden, door wie en wanneer. Ook de berichtgeving naar buiten wordt daarin geregeld. Een besluit treedt in werking drie dagen nadat de omstandigheden zoals vermeld in tabel 5.2 zich voordoen.

Voor het constateren van bedekking door sneeuw en ijzel en het bepalen van de maximale en gemiddelde dagtemperatuur gebruiken GS de geregistreerde gegevens en de weersverwachting van het KNMI. Voor het bepalen van de ijsbedekking wordt de toestand van de volgende tien grote wateren genomen: Amstelmeer, Alkmaardermeer/Uitgeestermeer, Gouwzee, Westeinderplassen, Ankeveenseplassen, Mooie Nel, Gooimeer, Het Nieuwe Meer, Stootersplas (Twiske) en Amstel. In perioden van vorst en ijsvorming wordt de toestand dagelijks door de provincie vastgesteld.

Voor heropening van de jacht c.q. schadebestrijding zijn de belangrijkste criteria dat weer voldoende voedsel en water beschikbaar is en dat de dieren aangesterkt zijn. In tabel 8.1 zijn de criteria nader uitgewerkt. Hiervan kan door GS worden afgeweken als er twijfels zijn over het voedselaanbod voor specifieke soorten.

Een door GS genomen besluit tot sluiting van de jacht zal steeds van toepassing zijn voor het gehele grondgebied van de provincie, met uitzondering van de terreinen van het luchthavencomplex Schiphol en marinevliegkamp De Kooy.

In geval van extreme zomerse weeromstandigheden, bijvoorbeeld extreme droogte, kunnen GS ook besluiten beheer en schadebestrijding op te schorten. Voorafgaand aan dit besluit zal GS overleggen met de omliggende provincies, het Faunafonds en andere deskundige organisaties.

Tabel 8.1 Criteria voor sluiting van de jacht of opschorting ontheffingen bij zeer strenge winters

Sluiting jacht/Opschorten ontheffingen:

- 90% of meer van de grote wateren is drie dagen aaneengesloten (vrijwel) geheel dichtgevroren en de weersverwachting geeft voor de volgende drie dagen een gemiddelde etmaaltemperatuur aan van minder dan 0 graden Celsius of
- op 75% of meer van de Noord-Hollandse weerstations is sprake van bedekking van de bodem met sneeuw of ijzel voor een aaneengesloten periode van drie dagen en de weersverwachting is dat in deze situatie de volgende drie dagen geen verandering optreedt of
- de gemiddelde etmaaltemperatuur is 17 dagen aaneengesloten beneden de 0 graden Celsius en de weersverwachting is dat in deze situatie de volgende drie dagen geen verandering optreedt of
- de maximum temperatuur is zeven dagen aaneengesloten niet boven de -5 graden Celsius en de weersverwachting is dat in deze situatie de volgende drie dagen geen verandering optreedt.

Heropening jacht/ Intrekking opschorting:

- 50% van de grote wateren is (grotendeels) vrij van ijs en
- gedurende vier dagen achtereen is op meer dan 25% van de Noord-Hollandse weerstations geen sprake meer van sneeuw- of ijzelbedekking en
- de gemiddelde etmaaltemperatuur is vier dagen boven de 0 graden Celsius en de weersverwachtingen voor de volgende drie dagen is eveneens dat de gemiddelde etmaaltemperatuur boven de 0 graden Celsius blijft.

Provinciaal beleid

- Bij zeer strenge winterse weersomstandigheden kunnen Gedeputeerde Staten de jacht sluiten om de overlevingskans van het wild te vergroten. Ook kunnen verleende ontheffingen voor schadebestrijding tijdelijk worden opgeschort als die situatie zich voordoet.

- Een door GS genomen besluit tot sluiting van de jacht zal steeds van toepassing zijn voor het gehele grondgebied van de provincie, met uitzondering van de terreinen van het luchthavencomplex Schiphol en marinevliegkamp De Kooy.

- In geval van extreme zomerse weeromstandigheden, bijvoorbeeld extreme droogte, kunnen GS ook besluiten beheer en schadebestrijding op te schorten.

10 Handhaving

10.1 Wettelijk kader

Hoofdstuk VII van de Flora- en faunawet behandelt toezicht, straf- en dwangbepalingen (art. 104, 112 en 113). Handhaving van de Flora- en faunawet kan zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk.

10.2 Provinciale handhavers

De Flora- en faunawet kent naast de algemene verbodsbepalingen specifieke aanwijzingen, geboden, verboden, voorwaarden en uitzonderingen. Deze specifieke regels zijn door middel van Algemene Maatregelen van Bestuur vastgesteld, bijvoorbeeld in het Jachtbesluit, het 'Besluit Beheer en schadebestrijding', het 'Besluit faunabeheer' en het 'Besluit Faunafonds'. In combinatie met de diversiteit aan bevoegd gezag maakt dit het handhaven van de wet tot een relatief complexe taak.
De toezichthouders die Gedeputeerde Staten hebben aangewezen (artikel 104) zijn tevens beëdigd buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA). Naast deze bevoegdheden en opsporingsbekwaamheden is ook specifieke vakkennis van de toezichthouders vereist is. Provinciale toezichthouders worden daarop geselecteerd en doorlopen hiernaast opleidingen, zoals Jacht & faunabeheer en trainingen zoals vos-, reewild- en Grofwildbeheer.
De afgelopen jaren is gebleken dat de sterk preventieve werking van toezicht vooral gerealiseerd wordt door 24-uurs controles in het veld. Verder wordt gecontroleerd op meldings- en rapportageplicht.
Een en ander is uitgewerkt in een Toezichtplan, waarbij ook kennismaking en uitwisseling van informatie met de (bestuurs)leden van Wildbeheereenheden is opgenomen. Tot slot wordt de handhaafbaarheid van de door GS verleende ontheffingen en voorschriften verbeterd en voeden de toezichthouders beleid en vergunningverlening op basis van praktijkervaring.

10.3 Controles

De toezichthouders controleren primair op naleving van de voorschriften van besluiten die GS hebben genomen (provinciale vrijstellingen, aanwijzingen en ontheffingen). Ook klachtenafhandeling speelt hierbij een belangrijke rol. Rechtstreeks bij het Servicepunt SHV (telefoon 0800-9986734) van de provincie Noord-Holland ingediende klachten worden direct opgepakt.
Naast de klager(s) en de beklaagde(n) wordt bij klachtenafhandeling, indien noodzakelijk, ook de desbetreffende Wildbeheereenheid benaderd. Dit om naast toetsing van en optreden tegen eventuele overtredingen, tevens voorlichting te kunnen geven om zo de aanleiding tot het indienen van klachten te reduceren.
Bij de controles spelen in de Flora- en faunawet genoemde algemene verbodsbepalingen en de bepalingen van het 'Besluit Beheer en schadebestrijding' een belangrijke rol. Maar ook de bepalingen van het Jachtbesluit, bij aanvang van een controle blijkt immers pas uit de verkregen informatie of jagers de jacht uitvoeren dan wel beheer en schadebestrijding. De controleresultaten worden vastgelegd in een rapport waarmee de gecontroleerden worden geïnformeerd over de controle.

10.4 Samenwerking:

GS willen samenwerken met de politie en de AID bij het handhaven van de Flora- en faunawet (vastgesteld in hun beleidsnota van 27 augustus 2002).

Handhaven van de Flora- en faunawet is een taakveld dat binnen de politiekorpsen geen prioriteit heeft. Uit te voeren controles moeten vooraf in de jaarplannen worden opgenomen. Ook hebben GS de afgelopen jaren geconstateerd dat inhoudelijke kennis over de Flora- en faunawet in het algemeen en van jacht of beheer en schadebestrijding in het bijzonder, veelal ontbreekt bij politiemede-

werkers. Gevolg is dat samenwerking met het politieapparaat niet zonder begeleiding van provinciale inspecteurs gaat.
Ervaring leert dat het eenmalig gezamenlijk controleren over het algemeen een te smalle inhoudelijke basis biedt om de politiemedewerker hierna zelfstandig het veld in te sturen. Voorlichting door de provinciale inspecteurs richting de politiekorpsen wordt gecontinueerd. Doel is om de bestaande samenwerking te optimaliseren door uitwisseling van informatie en gegevens.

10.5 Toezichtplan

In het Handhavinguitvoeringsprogramma provincie Noord-Holland 2007-2008 (HUP) is met betrekking tot de milieuhandhaving in de provincie Noord-Holland het taakveld Flora- en faunawet ingedeeld bij de risicogroep hoog. Per risicogroep (ingedeeld van laag, gemiddeld naar hoog) is een controlevorm en een controlefrequentie bepaald.

Vanaf 2007 voeren, conform het Toezichtplan, inspecteurs van de unit Handhaving Omgeving van de provincie Noord-Holland controles uit bij de branche jachtbedrijf in de hierna volgende vormen:

- een oprichtingscontrole;
- een themacontrole naleving;
- een controle vrijevelddelicten;
- een themacontrole administratie
- controle vooraf op doormachtiging door de FBE (zie paragraaf. 7.5.2)

Oprichtingscontrole

In 2007 is bij deze branche voor het eerst gewerkt met de systematiek van toezichtplannen. Er is gestart met opleveringscontrole bij alle 35 Wildbeheereenheden. Hierbij wordt gecontroleerd of de vereiste noodzakelijke administratie aanwezig is, zoals voorschriften en voorwaarden beheer en schadebestrijding, afschotquota, kaarten en schriftelijke toestemmingen grondgebruikers. Daarnaast wordt vastgelegd wie de contactpersonen zijn en hoe ze bereikbaar zijn. De oprichtingscontrole heeft ook tot doel dat de samenwerkingsverbanden en de provinciale toezichthouders met elkaar kennismaken.
De opleveringscontrole wordt hierbij gebruikt als nulmeting.

Themacontrole op naleving van de voorschriften en voorwaarden waaronder beheer en schadebestrijding mag plaatsvinden

In alle ontheffingen zijn voorschriften opgenomen die als bijsluiter bij de machtigingen worden gevoegd. Om conform het faunabeheerplan uitvoering te geven aan beheer en schadebestrijding, is naleving van de voorschriften en voorwaarden essentieel. De jachtaktehouders zijn onder meer verplicht een kopie van de machtiging bij zich te dragen en moeten deze op eerste verzoek van een provinciaal inspecteur overleggen. Daarnaast wordt ook vanzelfsprekend gecontroleerd op de verbods- of gedragsbeperkende bepalingen van de wet en haar besluiten.

Controle vrijevelddelicten

Deze controles betreffen het opsporen van illegale activiteiten, de zogenaamde vrijevelddelicten, al dan niet naar aanleiding van ingediende klachten of meldingen. De controles worden uitgevoerd door de provinciale toezichthouders, zonodig in samenwerking met de politie. Van het resultaat van de controle wordt de betrokken indiener in kennis gesteld.

Themacontrole administratie

De administratieve controles worden uitgevoerd bij de 35 Wildbeheereenheden, de overkoepelende Faunabeheereenheid en de terreinbeherende organisaties. De controle heeft als doel het controleren op naleving van de verplichtingen tot het rapporteren van afschotgegevens en het voeren van een administratie.

11 Uitvoeringsaspecten

11.1 Communicatie en voorlichting

De provincie vindt het belangrijk dat het beleid op het gebied van flora en fauna bij de verschillende doelgroepen bekend is. Bij de uitvoering van het provinciale Flora- en faunabeleid zijn veel verschillende partijen betrokken. Naast de provincie zijn dit de Faunabeheereenheid, grondgebruikers, gemeenten, Faunafonds, Faunabescherming, Vogelbescherming Nederland, de Dierenbescherming, de politie en de AID.
De meest betrokken doelgroepen zijn inmiddels op de hoogte van de inhoud van de beleidsnota Flora- en faunawet. Om ervoor te zorgen dat alle betrokken doelgroepen op de hoogte zijn van het beleid op het gebied van flora en fauna zet de provincie een aantal communicatiemiddelen in.

De provincie zal in een brochure de hoofdlijnen van het eigen provinciale beleid samenvatten. Deze brochure is vooral bedoeld voor agrariërs, jagers en natuurbeheerders. Op de provinciale website komt actuele informatie over het flora- en faunabeleid van de provincie te staan, evenals informatie over de wet. De brochure en de beleidsnota kan men hier downloaden.
Daar zijn ook te vinden alle algemene besluiten van Gedeputeerde Staten die betrekking hebben op de Flora- en faunawet, de Faunabeheerplannen, langjarige ontheffingen die op grond daarvan zijn verleend en de rapportages van de FBE over het gebruik daarvan. De provinciale website zal de meest actuele informatiebron zijn.
De provincie zal twee keer per jaar een nieuwsbrief uitgeven waarin wordt gecommuniceerd over de uitvoering van het Flora- en faunabeleid in Noord-Holland. Deze nieuwsbrief wordt verstuurd naar alle relevante doelgroepen. De handhavers gaan zelf het veld in om betrokkenen voorlichting te geven over de uitvoering van de beleidsnota, zodat het voor de uitvoerders duidelijk is wat de regels zijn en waarom die zo zijn.

Algemene voorlichting aan de burger over beheer- en schadebestrijding zal een belangrijk onderdeel zijn van de communicatie over het faunabeleid.

Voor de doelgroepen die in de Faunabeheereenheid zijn vertegenwoordigd vindt ook via de eigen organisaties voorlichting plaats. De provincie wordt hier wel bij betrokken.

11.2 Monitoring en evaluatie

Monitoring is een middel voor beleidsevaluatie en geeft inzicht in de uitvoering van het voorkomen en bestrijden van mogelijke schade door diersoorten. Ten behoeve van de uitvoering van de Flora- en faunawet zijn gegevens van belang over:

- verspreiding, omvang en ontwikkeling van dierpopulaties (vogels en zoogdieren);
- geleden schade aan belangen ingevolge de Flora- en faunawet (met name landbouw, bosbouw, verkeersveiligheid en flora en fauna);
- de effectiviteit en efficiëntie van de getroffen maatregelen ter voorkoming en bestrijding van geleden schade.

Bij de uitvoering van de monitoring is sprake van een gezamenlijke verantwoordelijkheid van provincie, Faunabeheereenheid, grondeigenaren en -gebruikers (waaronder natuurterreinbeherende or-

ganisaties), gemeenten, politie, wegbeheerders, gezondheidsdiensten, burger- en defensieluchtvaart, jagers en jachtgerechtigden. Ieder van hen heeft hierbij een eigen rol:

- de provincie draagt bij aan de monitoring van verspreiding, omvang en ontwikkeling van dierpopulaties;
- de grondeigenaren- en gebruikers zijn verantwoordelijk voor het systematisch verzamelen van gegevens over schade aan landbouw, bosbouw, flora en fauna op hun gronden;
- gemeenten, politie, burger- en defensieluchtvaart en gezondheidsdiensten hebben een eigen en specifieke taak ten aanzien van de monitoring van veiligheidsaspecten;
- de jagers en de uitvoerders van de beheermaatregelen dienen de gegevens te verzamelen over getroffen preventieve maatregelen en afschot.

Lokaal spelen de Wildbeheereenheden hierbij een belangrijke en coördinerende rol.

Bijlage 1

Adressen, telefoonnummers en contactpersonen:

Provincie Noord-Holland
Directie Subsidies, Handhaving en Vergunningen (SHV)
Sector Handhaving, unit Handhaving Omgeving
Houtplein 33
Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon secretariaat: 023-5144207
Telefoon Service Punt SHV (dag en nacht): 0800-9986734
servicepunt-shv@noord-holland.nl
www.noord-holland.nl